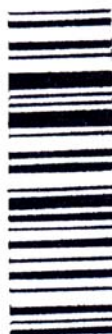

شماره داوطلب
نام خانوادگی و نام

خراسان رضوی
شهر

سروش اندیشه
مؤسسه فرهنگی هنری

کد آزمون : ۱۳۴۰

اگر دانشگاه اصلاح شود مملکت اصلاح می شود. جمهوری اسلامی ایران
امام خمینی (ره)
وزارت فرهنگ و ارشاد
اسلامی مؤسسه سروش
اندیشه حیات

پاسخنامه آزمون شبیه ساز کنکور

گروه آزمایشی علوم انسانی

نام و نام خانوادگی:				شماره داوطلبی:	
تعداد سوال: ۱۶۰ عدد				مدت پاسخگویی: ۱۶۵ دقیقه	
۱	ریاضی	۲۰	۱	۲۰	۳۰ دقیقه
۲	ادبیات	۳۰	۲۱	۵۰	۳۰ دقیقه
۳	علوم اجتماعی	۱۵	۵۱	۶۵	۱۵ دقیقه
۴	روانشناسی	۱۵	۶۶	۸۰	۱۵ دقیقه
۵	عربی	۲۰	۸۱	۱۰۰	۲۰ دقیقه
۶	تاریخ و جغرافیا	۲۵	۱۰۱	۱۲۵	۲۵ دقیقه
۷	فلسفه و منطق	۲۰	۱۲۶	۱۴۵	۲۰ دقیقه
۸	اقتصاد	۱۵	۱۴۶	۱۶۰	۱۵ دقیقه

به دانش فزای و به یزدان گرای ، که او باد جان تورا رهنمای (فردوسی)

پاسخنامه تشریحی

۱ - گزینه ۱

$$\begin{aligned} \xrightarrow{\text{ضابطه بالا}} f\left(\frac{1}{2}\right) &= \left|\frac{1}{2}\right| \operatorname{sign}\left(-\frac{1}{2}\right) = -\frac{1}{2} \\ \xrightarrow{\text{ضابطه پایین}} f\left(-\frac{1}{3}\right) &= 2 - \underbrace{\operatorname{sign}\left(\frac{1}{3}\right)}_1 = 1 \\ \Rightarrow f\left(\frac{1}{2}\right) + f\left(-\frac{1}{3}\right) &= -\frac{1}{2} + 1 = \frac{1}{2} \end{aligned}$$

۲ - گزینه ۴

$$\begin{aligned} mx^2 - 4x + m^2 - 4 &= 0 \\ \frac{c}{a} = \frac{m^2 - 4}{m} &\xrightarrow{\text{واسطه } \sqrt{3}} \frac{m^2 - 4}{m} = \sqrt{3}^2 \Rightarrow m^2 - 4 = 3m \\ \Rightarrow m^2 - 3m - 4 &= 0 \Rightarrow (m+1)(m-4) = 0 \Rightarrow \begin{cases} m = -1 \\ m = 4 \end{cases} \\ \xrightarrow{m=-1} -x^2 - 4x - 3 &= 0 \Rightarrow S = -\frac{b}{a} = -4 \\ \xrightarrow{m=4} 4x^2 - 4x + 12 &= 0 \xrightarrow{\Delta < 0} \text{ریشه ندارد} \end{aligned}$$

۳ - گزینه ۴ تنها با تبدیل ۸ به ۷ می‌توانیم عددی فرد اضافه کنیم که فقط از ۸ کوچک‌تر باشد و از ۲ و ۴ و ۶ بزرگ‌تر است، پس:

$$\bar{x} = \frac{2+4+6+7}{4} = \frac{19}{4} = 4,75$$

دقت کنید که در این حالت با کم شدن دامنه تغییرات واریانس و انحراف معیار نیز کم می‌شود.

۴ - گزینه ۲ با توجه به نمودار داریم:

$$\begin{aligned} \bar{x} &= \frac{3}{2}a \\ \sigma &= \frac{5}{6}b - \frac{3}{2}a \\ \xrightarrow{\text{فرض سوال}} \frac{5}{6}b - \frac{3}{2}a &= \frac{1}{4} \times \frac{3}{2}a \Rightarrow \frac{5}{6}b - \frac{3}{2}a = \frac{3}{8}a \\ \Rightarrow 20b - 36a &= 9a \Rightarrow 20b = 45a \Rightarrow b = \frac{9}{4}a \end{aligned}$$

از طرفی با توجه به داده‌ها و نمودار داریم:

$$\begin{aligned} \bar{x} &= \frac{6+12+\frac{9}{4}a+a+b}{5} = \frac{3}{2}a \\ \Rightarrow 18 + \frac{3}{2}a + b &= \frac{15}{2}a \xrightarrow{\times 2} 36 + 3a + 2b = 15a \\ \Rightarrow 12a &= 2b + 36 \Rightarrow 24a = 9a + 72 \Rightarrow 15a = 72 \\ \Rightarrow a &= \frac{72}{15} = \frac{24}{5} \Rightarrow b = \frac{9}{4} \times \frac{24}{5} = \frac{54}{5} \\ \sigma &= \frac{5}{6} \times \frac{54}{5} - \frac{3}{2} \times \frac{24}{5} = 9 - \frac{36}{5} = 9 - 7,2 = 1,8 \end{aligned}$$

۵ - گزینه ۳ ابتدا از معادله اول مقدار a را به دست می‌آوریم:

$$\begin{aligned} 2 - a &= \frac{1}{a} \xrightarrow{\times a} 2a - a^2 = 1 \Rightarrow a^2 - 2a + 1 = 0 \Rightarrow (a-1)^2 = 0 \Rightarrow a = 1 \\ \frac{a}{x} &= \frac{x+1}{x+a} \xrightarrow{a=1} \frac{1}{x} = \frac{x+1}{x+1} \Rightarrow x^2 + x = x + 1 \end{aligned}$$

$$\Rightarrow x^2 = 1 \Rightarrow \begin{cases} \text{قق} & a = 1 \\ \text{غقق} & x = -1 \end{cases}$$

بنابراین معادله یک جواب دارد.

۶ - گزینه ۲

$$\frac{a_1=15 \text{ فرد}}{n=1} \rightarrow a_2 = 3 \times 15 - 1 = 44$$

$$\frac{a_2=44 \text{ زوج}}{n=2} \rightarrow a_3 = \frac{1}{2} \times 44 = 22$$

$$\frac{a_3=22 \text{ زوج}}{n=3} \rightarrow a_4 = \frac{1}{2} \times 22 = 11$$

$$\frac{a_4=11 \text{ فرد}}{n=4} \rightarrow a_5 = 3 \times 11 - 1 = 32$$

$$\frac{a_5=32 \text{ زوج}}{n=5} \rightarrow a_6 = \frac{1}{2} \times 32 = 16$$

$$\frac{a_6=16 \text{ زوج}}{n=6} \rightarrow a_7 = \frac{1}{2} \times 16 = 8$$

$$\frac{a_7=8 \text{ زوج}}{n=7} \rightarrow a_8 = \frac{1}{2} \times 8 = 4$$

۷ - گزینه ۱ در تابع همانی نقطه به طول ۳ همان نقطه (۳، ۳) است. از طرفی این نقطه روی سهمی قرار دارد. پس:

$$3 = a \times 3^2 + 2 \times 3 + 3 \Rightarrow 3 = 9a + 9 \Rightarrow a = -\frac{6}{9} = -\frac{2}{3}$$

$$x_s = \frac{-2}{2a} = \frac{-2}{-\frac{4}{3}} = \frac{6}{4} = \frac{3}{2}$$

۸ - گزینه ۳ برای رقم صدگان ۳ حالت در نظر می گیریم و در هر حالت دقت کنید که یکان باید زوج باشد:

$$\frac{2}{\{13\}} \times \frac{4}{\{43\}} \times \frac{2}{\{43\}} = 24$$

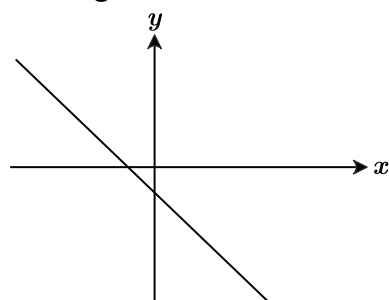
$$\frac{1}{\{2\}} \times \frac{4}{\{4\}} \times \frac{2}{\{4\}} = 8$$

$$\frac{1}{\{4\}} \times \frac{3}{\{2\}} \times \frac{2}{\{2\}} = 6 \quad \text{از رقم مانده نیز حذف می شود}$$

$$\xrightarrow{\text{اصل جمع}} 24 + 8 + 6 = 38$$

۹ - گزینه ۱ چون سهمی دارای بیشترین مقدار است، پس $a < 0$

$$\Rightarrow y = \underbrace{a}_{\text{منفی}} x + \underbrace{a-3}_{\text{منفی}}$$

خطی که شیب و عرض از مبدأ منفی دارد به صورت زیر رسم می شود، پس از ناحیه اول عبور نمی کند.

۱۰ - گزینه ۱

$$a_3 + a_8 = 22 \Rightarrow a_1 + 2d + a_1 + 7d = 22 \Rightarrow 2a_1 + 9d = 22$$

$$s_{11} = \frac{11}{2}(2a_1 + 10d) \Rightarrow 165 = 11a_1 + 55d \xrightarrow{\div 11} 15 = a_1 + 5d$$

$$\begin{cases} 2a_1 + 9d = 22 \\ a_1 + 5d = 15 \end{cases} \Rightarrow \begin{cases} 2a_1 + 9d = 22 \\ -2a_1 - 10d = -30 \end{cases} \Rightarrow -d = -8 \Rightarrow d = 8$$

۱۱ - گزینه ۳

چون در این شرکت درآمد کارمندان خیلی اختلاف ندارند (درآمد دورافتاده نداریم) بنابراین:

$$\bar{x} = \frac{18}{2} = 9$$

نصف میانگین = خط فقر

درسنامه سوال:

خط فقر داخلی برابر است با نصف میانگین یا نصف میانه.

ما وقتی خط فقر را از نصف میانه استفاده می‌کنیم که درآمدهای دورافتاده (پرت) داشته باشیم.

۱۲ - گزینه ۳

$$[(q \Rightarrow p) \wedge (p \vee q)] \equiv [(\sim q \vee q) \wedge (p \vee q)] \equiv [p \vee ((\sim q \wedge q))] \equiv [p \vee F] \equiv p$$

تبدیل شرطی به فصلی از $p \vee$ فاکتور می‌گیریم

درسنامه سوال:

می‌دانیم که:

$$p \Rightarrow q \equiv \sim p \vee q$$

$$\sim q \wedge q \equiv F$$

$$p \vee F \equiv p$$

$$p \vee T \equiv T$$

$$p \wedge F \equiv F$$

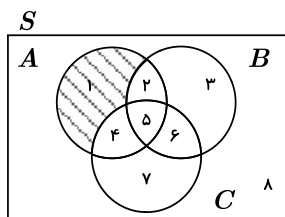
۱۳ - گزینه ۱

$$A \underbrace{N A K R A}_{4! = 4 \times 3 \times 2 = 24}$$

۱۴ - گزینه ۴

روش اول: عددگذاری

گزینه «۴» صحیح است، زیرا:

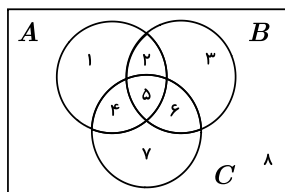

$$(A \cap B') - C = (1245 \cap 1478) - 4567 = 14 - 4567 = 1$$

با توجه به اینکه فقط قسمت ۱ هاشور خورده پس گزینه «۴» صحیح است.

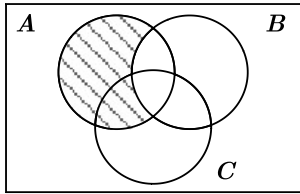
درسنامه سوال:

روش عددگذاری در پیشامدها:

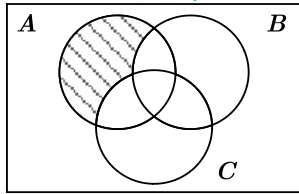
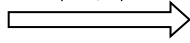

در این روش به هر قسمت از نمودار یک عدد می‌دهیم و عدد قسمت هاشور خورده را مشخص می‌کنیم،

حال در گزینه‌ها باید گزینه‌ای را انتخاب کنیم که حاصل آن عدد قسمت هاشور خورده باشد.

 $A - B$

قسمت C را از روی
قسمت هاشور خورده
کم می‌کنیم

با توجه به رابطه $A \cap B' = A - B$ می‌توانیم به جای $A \cap B'$ در
گزینه ۴، از $A - B$ استفاده کنیم بنابراین داریم:

$$(A \cap B') - C = (A - B) - C$$

۱۵ - گزینه ۱

گزاره‌های p و $\sim p$ نمی‌توانند هر دو با هم درست یا هر دو با هم نادرست باشند، بنابراین ترکیب عطفی $p \wedge \sim p$ همواره نادرست است چون در ترکیب عطفی زمانی درست است که هر دو گزاره p و $\sim p$ درست باشد که چنین چیزی امکان ندارد. همچنین ترکیب فصلی $p \vee \sim p$ همواره درست می‌شود چون ترکیب فصلی زمانی درست است که حداقل یکی از گزاره‌ها درست باشد که این مورد همیشه برقرار است.

گزاره شرطی $p \Rightarrow \sim p$ در صورتی که p درست باشد گزاره‌ای نادرست می‌شود چون $\Rightarrow$ د گزاره‌ای نادرست است ولی زمانی که p نادرست باشد بنا به انتفاع مقدم گزاره $\Rightarrow$ گزاره‌ای درست می‌شود، بنابراین مورد «ج» همیشه درست نیست.

درسنامه سوال:

به خاطر داشته باشید:

به‌طور کلی ترکیب عطفی، فصلی و شرطی گزاره درست با یک گزاره نادرست به صورت‌های زیر است:

$$\begin{aligned} N \wedge D &\rightarrow N & N \Rightarrow D &\rightarrow D \\ N \vee D &\rightarrow D & D \Rightarrow N &\rightarrow N \end{aligned}$$

۱۶ - گزینه ۲

چون یکی از ریشه‌ها $x = 2$ است با قرار دادن آن در معادله پارامتر، a به دست می‌آید.

$$x = 2 \rightarrow 2^2 - 2a(2) + a + 5 = 0 \rightarrow 4 - 4a + a + 5 = 0 \rightarrow -3a + 9 = 0 \rightarrow -3a = -9 \rightarrow a = 3$$

با قرار دادن $a = 3$ در معادله داریم $x^2 - 6x + 8 = 0$ که با حل کردن آن به کمک روش تجزیه، ریشه دیگر به دست می‌آید.

$$(x - 2)(x - 4) = 0 \Rightarrow \begin{cases} x = 2 \\ x = 4 \end{cases}$$

درسنامه سوال:

نکته: در تست فوق پس از پیدا کردن پارامتر a می‌توانستیم با استفاده از S یا P هم ریشه دیگر را به دست آوریم. پس از قرار دادن $a = 3$ در معادله، به معادله $x^2 - 6x + 8 = 0$ رسیدیم. روشن است که S در این معادله 6 می‌باشد و چون $x_1 = 2$ است می‌توان نوشت:

$$x_1 + x_2 = 6 \rightarrow 2 + x_2 = 6 \rightarrow x_2 = 4$$

بنابراین ریشه دیگر 4 است.

۱۷ - گزینه ۴

هرگاه ریشه‌ها عکس یکدیگر باشند $a = c$ است، پس داریم:

$$2 = 2m + 6 \rightarrow 2m = -4 \rightarrow m = -2$$

حال داریم:

$$2x^2 - 6x + 2 = 0 \rightarrow x_1 + x_2 = S = \frac{-b}{a} = \frac{-(-6)}{2} = 3$$

درسنامه سوال:

در معادله درجه دوم $ax^2 + bx + c = 0$ اگر $\Delta > 0$ باشد، معادله دارای ۲ ریشه حقیقی متمایز است. پس در صورتی که ریشه‌ها معکوس یکدیگر باشند همواره حاصل ضرب آن‌ها برابر ۱ است، پس داریم:

$$x_1 \cdot x_2 = P = \frac{c}{a} = 1 \rightarrow a = c$$

۱۸ - گزینه ۲ برای حل این سؤال دو شرط داریم، شرط اول ۴ رقمی بودن عدد و شرط دوم مضرب ۵ آن است و چون در بین اعداد ۰ هم داریم پس مسئله را در ۲ حالت حل می‌کنیم:

$$5 \times 5 \times 5 \times \frac{1}{5} = 100 \quad \text{حالت ۱: یکان ۵}$$

$$120 = \frac{1}{6} \times 4 \times 5 \times 6 \text{ حالت } 2: \text{ یکان صفر}$$

حال طبق اصل جمع تعداد کل حالت‌ها برابر است با:

$$100 + 120 = 220$$

۱۹ - گزینه ۳ برای رسم یک چهارضلعی باید ۴ نقطه از نقاط مشخص شده را به هم وصل کرد. چون قرار است یکی از آن نقاط A باشد پس از میان B و C و D و E و F و G،

۳ نقطه باید انتخاب کنیم که تعداد انتخاب‌ها $\binom{6}{3}$ می‌باشد.

$$\binom{6}{3} = \frac{6!}{3!3!} = \frac{6 \times 5 \times 4 \times 3!}{3!3!} = \frac{6 \times 5 \times 4}{6} = 20$$

درسنامه سوال:

نکته: در انتخاب r شیء از n شیء، اگر یکی از اشیاء قبلاً انتخاب شده باشد تعداد انتخاب‌ها $\binom{n-1}{r-1}$ خواهد بود (یکی از n و یکی از r کم می‌شود).

مثال: از میان ۷ نفر به چند طریق می‌توان ۳ نفر انتخاب کرد طوری که یک فرد موردنظر همواره میان آن‌ها باشد؟

پاسخ: یک نفر قبلاً انتخاب شده پس از ۶ نفر باقی‌مانده ۲ نفر دیگر می‌خواهیم:

$$\binom{6}{2} = \frac{6!}{2!4!} = 15$$

۲۰ - گزینه ۱

ابتدا کسر داده شده را به صورت زیر ساده می‌کنیم:

$$\frac{(n+1)!}{(n-1)!} = \frac{(n+1)(n)(n-1)!}{(n-1)!} = (n+1)(n) = n^2 + n$$

حال داریم:

$$n^2 + n = 2 \rightarrow n^2 + n - 2 = 0 \rightarrow (n+2)(n-1) = 0 \rightarrow \begin{cases} n+2=0 \rightarrow n=-2 \text{ غیر قابل قبول} \\ n-1=0 \rightarrow n=1 \rightarrow 2n^2-1=2(1)^2-1=1 \end{cases}$$

درسنامه سوال:

نکته ۱:

نماد فاکتوریل: همان‌طور که برای ضرب یک عدد مانند a در خودش از نماد توان استفاده می‌کنیم و می‌نویسیم $a \times a = a^2$ ، برای ضرب یک عدد طبیعی و بزرگ‌تر از ۱ در تمام

اعداد طبیعی کوچک‌تر از خودش از نماد فاکتوریل «!» استفاده می‌کنیم. برای مثال، $4! = 4 \times 3 \times 2 \times 1$ و $6! = 6 \times 5 \times 4 \times 3 \times 2 \times 1$.

نکته ۲: گاهی برای محاسبه راحت‌تر می‌توان بخشی از یک فاکتوریل را باز کرد:

$$\frac{6!}{3!} = \frac{6 \times 5 \times 4 \times 3!}{3!} = 6 \times 5 \times 4 = 120$$

$$3! + 4! = 3! + 4 \times 3! \xrightarrow{\text{فاکتور از } 3!} 3!(1+4) = 5 \times 3!$$

۲۱ - گزینه ۳

موارد و «ب و ج» نادرست‌اند:

ب) «طبقات ناصری» و «مرصادالعباد» در حوزه ساده‌نویسی قرار می‌گیرند و شیوه بیان «موش و گربه» طنز و تمثیل است.

توجه: «تاریخ و صاف» و «تاریخ جهانگشا» در حوزه پیچیده‌نویسی قرار می‌گیرند.

ج) مقدمه کتاب «المعجم فی معاییر اشعار العجم» مصنوع است و «تذکره دولتشاه» توسط دولتشاه سمرقندی نوشته شده است.

توجه: این تذکره به تشویق امیرعلیشیر نوایی نوشته شده است.

۲۲ - گزینه ۴

بررسی مورد نادرست:

زبان پارتی در دوره اشکانیان و در شمال و شمال شرقی ایران رایج بود و قطعات باقی‌مانده از زبان پهلوی در میان اندرزنامه‌های منشور جای دارند.

۲۳ - گزینه ۳

الف) سروش اصفهانی (قصیده‌سرا) - قآنی شیرازی (قصیده‌سرا) - فروغی بسطامی (غزل‌سرا) - نشاط اصفهانی (غزل‌سرا) - مجمر اصفهانی (غزل‌سرا)

ب) تاریخ تطور نظم فارسی (بیداری) - گلشن صبا (بازگشت) - امثال و حکم (بیداری) - چرند و پرند (بیداری) - خداوندنامه (بازگشت)

درسنامه سوال:

نام شاعر یا نویسنده	دوره / اثر	توضیحات
قصیده‌سرایان بازگشت	قرن ۱۲ دیوان اشعار	«صباکاشانی»، «سروش اصفهانی» و «قآنی» از قصیده‌سرایان دوره بازگشت هستند که به شیوه شاعران خراسانی و عهد سلجوقی شعر می‌سرودند.
غزل‌سرایان بازگشت	قرن ۱۲ دیوان اشعار	«مجرم اصفهانی»، «فروغی بسطامی» و «نشاط اصفهانی» از غزل‌سرایان دوره بازگشت هستند که به شیوه حافظ و سعدی و شاعران عراقی شعر می‌سرودند.

۲۴ - گزینه ۱

۲۵ - گزینه ۳

بررسی مورد نادرست:

بهره‌گیری از طنز سیاسی - اجتماعی که یکی از شاخه‌های ارزنده دوره مشروطه بود مربوط به «قلمرو فکری شعر بیداری» است.

۲۶ - گزینه ۱ عبارت گزینه «۱» مربوط به قرن سوم هجری است.

۲۷ - گزینه ۲ طبقات ناصری و مرصادالعباد نثر ساده دارند و تاریخ و صاف و تاریخ جهانگشای جوینی نثر پیچیده دارند.

نکته: کتاب «المعجم فی معاییر اشعارالعجم» در مقدمه مصنوع است و اصل کتاب نثر ساده و عالمانه دارد.

۲۸ - گزینه ۱

پرداختن به مفهوم «عدالت‌خواهی و قانون‌طلبی» مربوط به شاعران دوره بیداری است؛ حال حضور «همی» که از ویژگی‌های زبانی شعر خراسانی است گواه بر سنت‌گرا بودن شاعر است. همه این ویژگی‌های در بیت گزینه ۱ مشهود است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۲ وجود «مر» که یکی از نشانه‌های زبانی و مدح شاهان یکی از ویژگی‌های فکری سبک خراسانی است - این بیت مربوط به یکی از شاعران سبک بیداری نیست.

۳ پرداختن به مفهوم «وطن» و «دانش و فنون نوین» مربوط به شاعران دوره بیداری است - این بیت فاقد ویژگی زبانی سبک خراسانی است.

۴ «آزادی» در این بیت مترادف با دموکراسی غربی نیست و این بیت مربوط به سبک بیداری نیست - وجود «همی» از ویژگی‌های زبانی شعر سبک خراسانی است.

۲۹ - گزینه ۲

بررسی گزینه ۲:

یک سال در کنار او بودن مثل یک روز می‌ماند و زود می‌گذرد ۲ - یک روز انتظار او مثل یک سال طولانی می‌گذرد

بررسی سایر گزینه‌ها:

تمامی ابیات دیگر این سؤال تشبیه مرکب دارند که باید آن را یک تشبیه دانست.

۱ اجرام کوه‌های درون برف به پنبه‌دانه‌های درون پنبه تشبیه شده‌اند.

۳ قامت یار در اطراف چشم یار به سرو کنار جوی آب تشبیه شده‌است.

۴ شقایق و پای او به جامی که بر یک شاخ و پایه زمردین قرار دارد تشبیه شده‌است.

درست‌نامه سؤال:

تشبیه مرکب:

تشبیهی است که دو یا چند چیز که با هم آمیخته‌اند به دو یا چند چیز دیگر همزمان تشبیه شوند. توجه شود که تشبیه مرکب یک تشبیه حساب می‌شود.

مثال: اشک روی گونه‌ات مانند شبنم بر روی گل است!

اشک و گونه که خودشان یک دسته‌اند همزمان به شبنم و گل که دسته دیگری هستند تشبیه شده‌اند.

۳۰ - گزینه ۳

در گزینه ۳ «سراج چشم» تشبیه است و بیت فاقد آرایه مجاز است. توجه داشته باشید «نظر» در معنی «چشم» مجاز ندارد بلکه در معنای «نگاه» مجاز ایجاد می‌کند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱ عاشق و معشوق اشتقاق و «ناز و نیاز» جناس ناقص افزایشی دارند.

۲ «گل عارض» تشبیه است و «هزار» مجاز از کثرت است.

۴ «مکتب، خط، نوشتن، مسأله‌آموز و مدرس» مراعات نظیر دارند و کل بیت به اینکه پیامبر اکرم سواد مکتبی نداشته، تلمیح دارد.

۳۱ - گزینه ۴

در بیت ج «خاک» مجاز از قبر است / در بیت د «وَجَعَلْنَا» به کل عبارت «وَجَعَلْنَا مِنْ بَيْنِ أَيْدِيهِمْ سَدًّا وَمِنْ خَلْفِهِمْ سَدًّا فَأَغْشَيْنَاهُمْ فَهُمْ لَا يُبْصِرُونَ» تلمیح دارد. در بیت الف «همچو

يعقوب...» و «تير حزن» و «شيرين نگار = صورتی مثل شیرین خانم» تشبیه دارند و «باد = باشد» و «باد = جریان هوایی» در بیت ب جناس تام دارد. بیت ب فاقد مجاز است لذا گزینه ۲ و ۳ حذف می‌شوند. همچنین به دلیل عدم وجود آرایه تلمیح در بیت ب گزینه ۱ نیز حذف می‌شود.

۳۲ - گزینه ۴

بررسی مجازها:

۱- پریز (مجاز از گذشته دور) ۲- دی (مجاز از گذشته) ۳- امروز (مجاز از زمان حال) ۴- فردا (مجاز از آینده) ۵- خاک تیره (مجاز از قبر) ۳۳ - گزینه ۱ بررسی آرایه‌های حاضر در ابیات:

الف) استعاره: دختر رز (استعاره مصرحه از شراب) / تضاد: داری، نداری

ب) کنایه: بازار شکستن (بی‌رونی کردن) / این بیت فاقد تناقض است (ردّ گزینه‌های ۳ و ۴)

ج) استعاره: اندیشه نداشتن دریا (نترسیدن دریا از چیزی) / فاقد لف و نشر (ردّ گزینه‌های ۲ و ۳ و ۴)

د) تضاد: مهر، کین - سود، زیان / لف و نشر: لف‌ها (۱- مهر ۲- کین)، نشرها (۱- سود ۲- زیان)

۳۴ - گزینه ۱

د: اغراق: در کوچکی دهان اغراق شده است.

ب: واژه «بالا» در دو معنای «بلند» و «قد» به کار رفته است و جناس تام است.

الف: مهر در دو معنای «محبت» و «خورشید» در بیت قابل جایگذاری است.

ج: تمام کلمات مصراع اول و دوم با قرینه‌های خود سجع متوازی یا متوازن هستند.

هـ: «گوشه» در این بیت به معنای کُنج و کنار است در صورت تناسب با کلمات «چنگ و رباب» اصطلاحی در موسیقی تداعی می‌شود که منظور شاعر نیست.

گر	دی	د	دی	دی	در	گ	هش	خو	نا	ب	بگ	رف	تی	ر	هش
-	-	U	-	-	-	U	-	-	-	U	-	-	-	U	-

۳۵ - گزینه ۱

بو	دی	ک	رو	زی	- U -	ر	خص	م	تن	ها	یا	ف	تی
-	-	U	-	-	U	-	-	U	-	-	-	U	-

۳۶ - گزینه ۲

مفعول	فاعلات	مفاعیل	می نَ ما ید
U - -	U - U -	U - - U	- - U -
مفعول	فاعلات	مفاعیل	فاعلاتن

درسنامه سوال:

بیت‌هایی که وزن‌های نامتعارف و کم کاربرد دارند (مثل مصراع دو این سؤال) بهتر است تقطیع شوند و به صورت سماعی بررسی نشوند.

۳۷ - گزینه ۳ وزن هر مصراع گزینه ۳ حاصل تکرار سه باره رکن «U - -» به همراه رکن «U -» است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱: وزن هر مصراع این بیت حاصل تکرار چهارباره رکن «U - -» است.

گزینه ۲: وزن هر مصراع این بیت حاصل تکرار چهارباره رکن «U - -» است.

گزینه ۴: وزن هر مصراع این بیت حاصل تکرار چهارباره رکن «U - -» است.

۳۸ - گزینه ۲

وزن گزینه ۲: «مفعول مفاعیل مفاعیلن» یا «مستفعل فاعلات مستفعل» است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) مستفعلن مستفعلن مستفعلن (همسان)

۳) فاعلاتن مفاعیلن فعلن (ناهمسان)

۴) مفتعلن فاعلات مفتعلن فع (ناهمسان)

۳۹ - گزینه ۲ بررسی حذف همزه در ابیات:

عالم تمام اوست که را جست‌وجو کنند؟ (۳ تا)

۱) ای غفلت! آبروی طلب بیش از این مریز

قفس در هم شکست این مرغ، خرم بوستانی کو؟ (۲ تا)
 کان فریب است اینکه ما صدبار دیگر خورده‌ایم (۳ تا)
 مست گفت: ای دوست این پیراهن است افسار نیست (۳ تا)

(۲) دل از عشق کهن بگرفت از نو دلستانی کو؟
 (۳) وحشی! آن چشم‌ت اگر خواند به خود نادیده کن
 (۴) محتسب مستی به ره دید و گریبان‌ش گرفت

۴۰ - گزینه ۳ وزن هر دو بیت «مفتعلن فاعلات مفتعلن فاع» است و در این دو بیت دو بار حذف همزه در «درآ» و «سحر است» رخ داده است و شش بار تغییر مصوت کوتاه به بلند

پا ب س ر	جان ن ه د	را ب ر ه	عشق
U U U -	U U U -	U U U -	U -
و ر ن س ر	خ ش می ر	را ه س لا	مَت
U U U -	U - U -	U U -	-
ه س ت ز ج ش	م ل ب ت	آن چ ب عا	لَم
- U U -	U U U -	U U -	-
قص ص ی سح	ر س ت دا س	تان ز ک را	مَت
- U U -	U - U -	U U -	-

۴۱ - گزینه ۴ در رکن آخر مصراع دوم حذف همزه رخ داده است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) وزن بیت «مستفعلن مستفعلن مستفعلن مستفعلن مستفعلن مستفعلن مستفعلن مستفعلن» است.

(۲) هجای کوتاه «ر» در کلمه «بر» بلند می‌شود.

(۳) هجای بلند «قی» در کلمه «زورقی» کوتاه می‌شود.

۴۲ - گزینه ۳

من غم ر خ	ش را ب ص	بو ری گُ ذا	ش تَم
-U - -	UU - U	-U - -	-U
غم ری دِ گر	ب با ید	تا صَب ر بَر	د هد
-U - -	- - U	-U - -	-U

وزن بیت «مستفعلن مفاعیل مستفعلن فاعل» است و در رکن دوم مصراع دوم به جای «مفاعیل» رکن «فعولن» آمده است.

۴۳ - گزینه ۱

در این بیت کلمات قافیۀ اصلی «شمار» و «تاجدار» است و کلمات قافیۀ دوم «در» و «پیغمبر» است اما حرف روی پیغمبر متحرک است و حرف روی «در» ساکن است و قافیه نادرست است. به این دلیل این بیت ذوقافیتین نیست.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۲- کلمات قافیۀ اصلی «شرف» و «صدف» و قافیۀ دوم «در» و «بر» است.

۳- کلمات قافیۀ اصلی «دل» و «منزل» و قافیۀ دوم «عرفان» و «عارفان» است.

۴- کلمات قافیۀ اصلی «وی» و «می» و قافیۀ دوم «جام» و «نام» است.

۴۴ - گزینه ۱

در این بیت کلمات «زد» ردیف و واژه‌های قافیه «افلاک» و «خاک» است و واژه‌های «بر» و «کمر» در این بیت قافیه نمی‌شوند زیرا حرف روی در واژه «کمر» حرکت «ب» دارد و در کلمه «بر» ساکن است و یکی از عیوب قافیه همین نکته است که روی متحرک و روی ساکن قافیه نمی‌شوند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۲) کلمات قافیه «آفریننده» و «گزیننده» است و «ت‌نده» حروف الحاقی و «ین» حروف اصلی و «ن» حروف روی است.

(۳) کلمات قافیه «رُفت» و «گفت» است و «رُفت» طبق قاعده (۲) حروف اصلی است.

(۴) کلمات قافیه «رهگذر» و «آسوده‌تر» است و «تر» حروف اصلی است.

توجه: هر چند «تر» در واژه «آسوده‌تر» پسوند است ولی در واژه «رهگذر» چنین پسوندی وجود ندارد تا حروف الحاقی شمرده شود به این دلیل حروف اصلی قافیه را می‌توانیم از پسوند «تر» استخراج کنیم. اما اگر هر دو واژه پسوند یکسانی داشتند، آن پسوند را الحاقی در نظر می‌گرفتیم مانند محبوب‌تر و خوب‌تر ← تر الحاقی و «وب» حروف اصلی

۴۵ - گزینه ۴

در این بیت حداکثر یک نوع جناس وجود دارد بین «در» و «بر» و «مبند» و «مخند» جناس ناقص اختلافی است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱- وزن بیت مفعول مفاعیل مفاعیل یا مستفعل فاعیل مستفعل فاعیل است.

۲- «مه» استعاره از رخ یار و «کمند» استعاره از زلف است.

۳- کلمات قافیۀ درونی «مبند»، «مخند» و «کمند» است و حروف اصلی «نَند» طبق الگوی «مصوت + صامت + صامت» است.

۴۶- گزینه ۲ تمام گزینه‌ها به ادامه عشق حتی بعد از مرگ اشاره دارد اما در گزینه ۲ شاعر معتقد است با مرگ عشق او به پایان می‌رسد.

۴۷- گزینه ۲

مفهوم بیت صورت سؤال «ناتوانی عقل و استدلالیان (عقل‌گراها) در امور» است، پس ما باید به دنبال بیتی باشیم که عقل و خرد را کارآمد و مفید بداند تا برعکس مفهوم بیت صورت سؤال باشد؛ شاعر در بیت گزینه «۲» می‌گوید راه وهم همیشه اشتباه و خطا را با خود به همراه دارد و نباید به عقل با نگاه منفی نگرست و باید همواره «عقل‌گرا و خردگرا» بود.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) آزاردهنده بودن عقل و خرد و استدلال

۳) برتری عشق نسبت به عقل و خرد

۴) زاهد درکی از عشق ندارد و نسبت به عشق نابیناست

درسنامه سوال:

در بین شاعران دودستگی معروفی بین عقل و عشق وجود دارد؛ عده‌ای عشق را برتر از عقل می‌دانند و عده‌ای عقل‌گرا و خردگرا هستند.

همیشه این اختلاف محلی برای طرح سؤال در مبحث قرابت است. باید دقت کنیم که نگرش شاعر نسبت به عقل و عشق در ابیات در کدام دسته جای دارد.

در این قسمت چند بیت که در آن «برتری عشق نسبت به عقل» و یا «ناتوانی عقل در برابر عشق» مورد بحث است را مشاهده می‌کنیم:

۱- پرستش به مستی است در کیش مهر	برون اند زین جرگه هشیارها
۲- آزادی اگر خواهی از عقل گریزان باش	سر خیل مجانین شو سر حلقه طفلان باش
۳- دل چو از پیر خرد نقل معانی می‌کرد	عشق می‌داد به شرح آنچه بر او مشکل بود
۴- یکبار هم ای عشق من از عقل میندیش	بگذار که دل حل بکند مسئله‌ها را
۵- عاقلان نقطه پرگار وجودند ولی	عشق داند که در این دایره سرگردانند
۶- عشق چون آید برد هوش دل فرزانه را	دزد دانا می‌کشد اول چراغ خانه را
۷- عقل گوید شش‌جهت حد است و بیرون راه نیست	عشق گوید راه هست و رفته‌ام من بارها
۸- حریم عشق را درگه بسی بالاتر از عقل است	کسی آن آستان بوسد که جان در آستین دارد
۹- قیاس کردم و تدبیر عقل در ره عشق	چو شبنمی است که بر بحر می‌کشد رقی
۱۰- جنون عشق به از صد هزار گردون عقل	که عقل دعوی سر کرد و عشق بی‌سروپاست
۱۱- خمشی ای عقل عطار که در این مجلس عشق	حقله زهره بیانت همه تسخر گیرند
۱۲- عشق ز زنجیر خویش جَست و خرد را گرفت	عقل ز دستان عشق ناله‌کنان داد داد
۱۳- خرد ز پیری من کی حساب برگیرد	که باز با صنمی طفل عشق می‌بازم
۱۴- خرد که قید مجانین عشق می‌فرمود	به بوی سنبل زلف تو گشت دیوانه
۱۵- عشق و خرد خانه درون جنگی‌اند	عربده هر لحظه به کو می‌رسد
۱۶- اگر از راه اندیشه بدین مستان رهی بودی	خرد در کار عشق ما چرا بی‌دست و پایستی؟
۱۷- هوش خردمند را عشق به تاراج برد	من نشنیدم که باز صید کبوتر شود
۱۸- بخواه دفتر اشعار و راه صحرا گیر	چه وقت مدرسه و بحث کشف و کشف است؟
۱۹- از قیل و قال مدرسه حالی دلم گرفت	یک چند نیز خدمت معشوق می‌کنم
۲۰- عقل معذور است اگر شد در فروغ عشق محو	پیش خورشید درخشان چون شود اختر سفید؟

۴۸- گزینه ۱

مفهوم مشترک بیت صورت سؤال و گزینه «۱»: عشق به وطن

بررسی مفهوم سایر ابیات:

۲) گذر کردن از «حب‌الوطن» و عشق به وطن و رجعت به سوی پروردگار

۳) گذشتن از وطن موجب کامیابی و رسیدن به درجات بالاست

۴) دل‌تنگی و جدا ماندن دل عاشق از زلف یار

درسنامه سوال:

«حُبُّ الْوَطَنِ مِنَ الْإِيمَانِ» به معنای «دوست داشتن وطن، از نشانه‌های ایمان است»، جمله‌ای مشهور و منسوب به حضرت محمد (ص) است، این جمله در ترجمه عربی مرزبان‌نامه اثر مرزبان بن رستم آمده است. مرزبان‌نامه قدیمی‌ترین منبعی است که عبارت مذکور را حدیث پیامبر (ص) تلقی کرده است. بوالفتوح رازی، مفسر قرن ششم در تفسیر روضه‌الجنان براساس حدیثی این عبارت را به پیامبر (ص) نسبت داده که هنگام ترک مکه و هجرت به مدینه بر زبان آورده است. از این رو، می‌گویند منظور پیامبر (ص) از وطن شهر مکه بوده است.

این عبارت به گفته برخی محققان، در منابع حدیثی دست‌اول شیعه وجود ندارد و احتمالاً ساختگی است؛ با این حال معتقدند که مضمون آن با تعبیری مشابه در دیگر روایات تأیید می‌شود، مانند این روایت از امام علی (ع) که شهرها با حب وطن آباد می‌شوند. همچنین در تأیید این عبارت گفته شده علاقه به وطن علاقه‌ای طبیعی است که از روح حق‌شناسی سرچشمه می‌گیرد و حق‌شناسی از نشانه‌های ایمان است. شهرت این جمله در میان مردم آن را به شکل ضرب‌المثل درآورده و نویسندگان و شاعران در آثار خود به آن اشاره و تلمیح و آن را تضمین کرده‌اند.

گروهی از شاعران، تأثیر متقابل میان دوست داشتن وطن جغرافیایی با ایمان در عبارت «حُبُّ الْوَطَنِ مِنَ الْإِيمَانِ» را نپذیرفته و به تأویل کلمه وطن پرداخته‌اند. عده‌ای از شاعران منظور از دوست داشتن در این حدیث را دوست‌داشتنی می‌دانند که به اهداف اسلام گره خورده و منظور از وطن را وطن بزرگ اسلامی دانسته‌اند نه محل ولادت انسان. گروهی نیز وطن را در این عبارت به بهشت معنا کرده‌اند. همچنین برخی شاعران با توسعه معنای وطن به جایی که انسان با استقرار در آن به قرار و آرامش می‌رسد، وطن اصلی را عالم بالا و مقام قرب حق می‌دانند. عده‌ای دیگر وطن را همان زادگاه و شهر و کشور می‌دانند و در این زمینه تفاوت نظر در اشعار بسیار زیاد است.

۴۹ - گزینه ۱ مفهوم بیت گزینه «۱»: ناتوانی و ناکارآمدی عقل و خرد (می‌گه آدمایی که همه چیز رو با معیار عقل منطق و استدلال بررسی می‌کنن انگار پای چوبی دارن و پای چوبی اونقدر محکم و قابل اتکا نیست!)

۵۰ - گزینه ۲

مفهوم مشترک ابیات گزینه‌های «۱» و «۳» و «۴»: برتری زیبایی یار از بت‌ها
مفهوم بیت گزینه «۲»: پرستیدن یاری که مثل بت زیبا و پرستیدنی است.

۵۱ - گزینه ۲

مهم‌ترین دلیل کاهش جمعیت در ژاپن: عدم تمایل زنان به فرزندآوری
نرخ جایگزینی: هر زن در طول عمر خود چه تعداد فرزند به دنیا می‌آورد
در مورد همانند پنداشتن پدیده‌های اجتماعی و آثار و پیامدهای آن تأمل کنید؛ نادیده گرفتن تفاوت علوم طبیعی با علوم انسانی و اجتماعی از این جمله‌اند.

درسنامه سوال:

ملاحظه می‌کنید که دو کشور ژاپن و آلمان دارای رشد منفی جمعیت هستند. براساس آمارهای اعلام‌شده، در بازه زمانی ۲۰۲۱ - ۲۰۲۰ جمعیت ژاپن با کاهش ۶۴۴ هزار نفری روبه‌رو شده است و مهم‌ترین دلیل کاهش جمعیت در ژاپن، عدم تمایل زنان به فرزندآوری است. نرخ باروری در ژاپن از دهه ۱۹۷۰ میلادی به بعد کاهش یافته است. نرخ باروری در دهه ۲۰۰۰ میلادی به رقم ۱٫۳ درصد در ازای هر زن رسید. این رقم در ۲۰۰۵ میلادی به ۱٫۲۶ درصد رسید. در دهه ۲۰۱۰ میلادی به بعد نرخ باروری در ژاپن با افزایش اندکی روبه‌رو شد و به رقم ۱٫۴ درصد رسید. میانگین سنی جمعیت ژاپن به ۴۸٫۴ سال رسیده و این کشور ثروتمند آسیایی اکنون پیرترین کشور جهان به شمار می‌رود. دولت ژاپن پیش‌بینی می‌کند که در افق ۲۰۶۰ تقریباً نیمی از جمعیت این کشور را افراد سالخورده تشکیل خواهند داد. از طرفی برآورد می‌شود که ظرف چهار دهه آینده جمعیت ژاپن که اکنون ۱۲۷ میلیون نفر است، بیش از ۲۵ درصد کاهش خواهد یافت و در حدود ۸۸ میلیون نفر خواهد شد.

نمونه بیاورید: دانستید که در کنش اجتماعی، آگاهی و اراده کنشگر، ناظر به دیگران، ویژگی‌ها و اعمال آنهاست. برای شناخت عمیق‌تر کنش اجتماعی، لازم است کمی بیشتر به واژه «دیگران» بپردازید.

شاخص دیگری با عنوان «نرخ جایگزینی» وجود دارد. نرخ جایگزینی به این معنی است که هر زن در طول عمر خود چه تعداد فرزند به دنیا می‌آورد. جمعیت‌شناسان رقم جایگزینی را بین عدد ۲٫۱ تا ۲٫۲ تعیین می‌کنند. به عبارت دیگر، هر زن در طول عمر خود، باید حداقل دو فرزند به دنیا بیاورد تا روند طبیعی جمعیت دچار اختلال نشود.

۵۲ - گزینه ۴

- کشورهای صنعتی به ارزان‌ترین قیمت نفت مورد نیاز خود را خریدند زیرا در کشورهای نفت‌خیز، بعد عینی نفت به عنوان یک سرمایه وجود داشت ولی بعد ذهنی و معنایی آن مفقود بود.

- هرچه جهان اجتماعی شناخت صحیح بیشتری از پدیده‌های اجتماعی، طبیعی و ماوراء طبیعی داشته باشد و اعضای آن براساس این شناخت‌های صحیح زندگی کنند، زندگی اجتماعی بشر در مسیر خوشبختی و سعادت بیشتری قرار می‌گیرد.

- برای تأمین نیازهای جهان اجتماعی و افراد راه‌های متفاوتی وجود دارد. در هر جهان اجتماعی این کار به کمک نهادهای اجتماعی صورت می‌گیرد.

- پدیده‌های تکوینی براساس آگاهی و اراده اعضا به وجود نمی‌آیند و با اراده اعضا تغییر نمی‌کنند.

درسنامه سوال:

در جهان اجتماعی بُعد معنایی و ذهنی پدیده‌ها، اهمیت بسیاری دارد. در یکی از بحران‌های اقتصادی که کشورهای صنعتی دچار مشکل شده بودند، بنا به محاسبات اقتصادی

می‌بایست نفت را به گران‌ترین قیمت از کشورهای نفت‌خیز خریداری می‌کردند، ولی جالب است بدانید به ارزان‌ترین قیمت ممکن، نفت مورد نیاز خود را خریدند؛ زیرا در کشورهای نفت‌خیز، بُعد عینی نفت به عنوان یک سرمایه وجود داشت؛ ولی بُعد ذهنی و معنایی آن مفقود بود و صاحبان آن کشورها از اهمیت نفت و وضعیت کشورهای صنعتی و نیاز ضروری آنها به نفت اطلاع کافی نداشتند. همانند دانش‌آموزی که از استعداد سرشاری برخوردار است؛ ولی خود به آن آگاه نیست و از این استعداد بهره‌چندانی نمی‌برد!

۵۳ - گزینه ۳

فردی صبح زود از خواب بیدار می‌شود و لباس رسمی می‌پوشد: اجتماعی و بیرونی
رضا در اتاقش به چهره خود در آینه نگاه می‌کند و چشمک می‌زند: فردی و بیرونی
نیما از نمایشی که می‌بیند یادداشت شخصی برمی‌دارد: اجتماعی و بیرونی
مریم در ذهنش متن سخنرانی فردا را مرور می‌کند: اجتماعی و درونی

۵۴ - گزینه ۱

- اگر اعضای جهان اجتماعی مبهوت و مقهور جهان اجتماعی دیگر شوند و در نتیجه حالت قتال و خلاق خود را در گزینش عناصر فرهنگی دیگر از دست بدهند، دچار خودباختگی فرهنگی می‌شوند.

- اگر جهان اجتماعی فرهنگ تاریخی خود را فراموش کند، دچار ازخودبیگانگی تاریخی می‌شود.

- اگر عقاید و ارزش‌های یک جهان اجتماعی مانع از آشنایی اعضای آن با حقیقت انسان و جهان شود، آن جهان دچار ازخودبیگانگی فطری یا حقیقی می‌شود.

۵۵ - گزینه ۱ بررسی عبارت‌های نادرست:

- کسانی که در زندگی توان تأثیرگذاری بیشتری بر اراده دیگران دارند، از قدرت اجتماعی بیشتری برخوردارند.

- قدرت انسان محدود است، به گونه‌ای که نمی‌تواند همه نیازهای خود را برآورده سازد.

۵۶ - گزینه ۲ - غلبه نظامی همواره با غلبه فرهنگی همراه نیست.

- در تاریخ اقوامی بوده‌اند که با قدرت نظامی بر دیگر اقوام تسلط پیدا کرده‌اند، اما غلبه نظامی آن‌ها، همواره گسترش فرهنگی آن‌ها را به دنبال نداشته است.
مانند:

۱) ایرانیان باستان فتوحاتی فراتر از مرزهای خود داشتند، اما جهان‌گشایی آن‌ها به جهانی شدن فرهنگشان منجر نشد.

۲) مغولان پس از فتح ایران، چین و هند، تحت تأثیر فرهنگ این اقوام قرار گرفتند و حتی غازان خان، اسلام آورد و اسلام را دین رسمی اعلام کرد.

۵۷ - گزینه ۳ دولت‌های سکولار غربی از طریق سازمان‌های فراماسونری بر نخبگان سیاسی آن جوامع تأثیر می‌گذاشتند.

۵۸ - گزینه ۱

از دست رفتن جاذبه‌های فرهنگی ماسون‌ها: راه یافتن دیدگاه‌های غربی به اندیشه و ذهن جوامع غیرغربی از طریق آموزش

کاهش اهمیت مرزهای سیاسی: پدید آمدن شرکت‌های بزرگ چند ملیتی

وابستگی اقتصادی کشورهای مستعمره به استعمارگران: مبادلات تجاری در سطح جهانی نامتعادل می‌شود

۵۹ - گزینه ۳

لیبرالیسم اولیه روابط اجتماعی ارباب - رعیتی را درهم ریخت.

نظریه‌پردازان لیبرال آزادی فعالیت صاحبان سرمایه را ضامن پیشرفت جامعه می‌دانستند. از نظر کسانی که اصطلاح استعمارگر و استعمارزده را به کار می‌برند، مشکل کشورهای فقیر نه فقط ضعف اقتصادی و صنعتی بلکه خودباختگی فرهنگی آنهاست.

۶۰ - گزینه ۱ - در جهان غرب، سکولاریسم به‌صورت جهان‌بینی غالب درآمده است، به گونه‌ای که دین‌داران، ناگزیر هنجارها و رفتارهای دینی خود را توجیه دنیوی و این‌جهانی می‌کنند.

- رویکرد گزینشی جهان غرب به ابعاد معنوی و دینی جهان، سبب پیدایش و رشد برخی نهضت‌های جدید دینی شده است که از آن با عنوان پروتستانتیسم یاد می‌شود.

- اگر در کانون هستی یک وجود مقدس و متعالی باشد، هیچ موجودی در مقابل آن نمی‌تواند اصالت داشته باشد.

۶۱ - گزینه ۱

بررسی عبارت نادرست:

در دیدگاه تبیینی، انسان صرفاً یک موجود طبیعی و پیچیده‌تر از سایر موجودات طبیعی دانسته می‌شود.

برخی هم‌تغییری‌ها قابل مشاهده‌اند و می‌توان آن‌ها را با روش کمی و آماری مطالعه کرد.

اگر جامعه را دستاوردی انسانی ندانیم نظم اجتماعی مستقل از ما خواهد بود.

درسنامه سوال:

گاهی تغییر در یک پدیده اجتماعی با تغییر در پدیده دیگر همراه است. این دو پدیده را «هم‌تغییر» می‌گویند. یعنی می‌توان تغییرات یکی از آن‌ها را به کمک تغییرات دیگری توضیح داد. برخی از این هم‌تغییری‌ها قابل مشاهده‌اند و می‌توان آن‌ها را با روش کمی و آماری مطالعه کرد.

۶۲ - گزینه ۲ - حکمیت و عدالت و امنیت ← مولفه‌های ابعاد نظام حقوقی خانواده

در همه دانش‌های علمی روش مطالعه یکسان است ← پوزیتیویسم

استفاده از شیوه‌ها و ابزارهای فرهنگی برای مهندسی رضایت عمومی ← سلطه هژمونیک

مطالعه ابعاد مختلف اقتصادی، سیاسی، فرهنگی، زندگی اجتماعی انسان ← دانش‌های اجتماعی متفاوت

۶۳- گزینه ۴ در قرن بیستم نتایج این باور که مرز علم و غیر علم را تجربه و تبیین تجربی تعیین می‌کند مورد تردید قرار گرفت و زمینه رونق و غلبه تفسیر و رویکرد تفسیری فراهم شد.

جامعه‌شناسان تبیینی، جامعه را یک پدیده طبیعی پیچیده می‌دانند و تفاوت میان جوامع مختلف را تنها تفاوت کمی می‌بینند.

افراد قادرند با توجه به آرمان‌های و ارزش‌های خود، نظم اجتماعی را تغییر دهند و از مشکلات احتمالی ساختارهای اجتماعی بکاهند.

وجود نظریات متفاوت درباره پدیده‌های اجتماعی نشانه پیچیدگی و عمق پدیده‌های اجتماعی و البته دشواری فهم آنهاست.

۶۴- گزینه ۲ • موضوع جامعه‌شناسی تفسیری ← تکدی‌گری و معنای آن

• روش جامعه‌شناسی تبیینی ← مشاهده تکدی‌گری و ارتباط آن با ترک تحصیل

• هدف جامعه‌شناسی تفسیری ← معنابخشی و انسجام‌بخشی به زندگی اجتماعی تکدی‌گران با جامعه

۶۵- گزینه ۳ - اشتراک قوم‌نگاری (مردم‌نگاری) و مونوگرافی (که از نوع مطالعه موردی است) ← روش‌های کیفی‌اند و در مقابل روش کمی قرار می‌گیرند.

- افتراق تفسیر و تبیین ← تفسیر (دانش محلی، این‌جایی، اکنونی) / تبیین: دانش جهان‌شمول (قوانین همه‌جایی و همیشگی)

- افتراق شهادت‌طلبی و فداکردن جان برای وطن و خودکشی ← معنای متفاوت و هویت متفاوت ← پدیده‌های اجتماعی متفاوت

- اشتراک دلتای و وبر ← انسان همانند موجودات طبیعی نیستند.

۶۶- گزینه ۳

بررسی عبارت‌های سؤال:

- عبارت اول: چون در این عبارت قید شده «تحقیقات روان‌شناختی نشان می‌دهد»، بنابراین این فرضیه با اطلاعات و داده‌های تجربی آزمایش شده و به مرحله اثبات رسیده است و نمایانگر یک اصل یا قانون علمی است.

- عبارت دوم: وقتی محققان در حال بررسی یک موضوع یا روابط بین پدیده‌های مختلف هستند، یعنی هنوز آگاهی کافی درباره آن موضوع و مطلب ندارند. بنابراین با یک مسئله علمی مواجه هستند.

- عبارت سوم: اریکسون، با جمع‌آوری واقعیت‌های علمی مختلف، یعنی قوانین معتبر علمی درباره یک موضوع خاص که اینجا رشد روانی - اجتماعی در دوران کودکی و نوجوانی انسان است، در واقع اقدام به ارائه نظریه علمی درباره آن موضوع کرده است.

- عبارت چهارم: این عبارت، پاسخ اولیه و تا حد ممکن سنجیده به یک مسئله علمی یعنی راه‌های پیشگیری از ابتلای مردان به سرطان پروستات می‌باشد. بنابراین، با یک فرضیه علمی مواجه هستیم که هنوز به مرحله قطعیت و اثبات نرسیده است.

درسنامه سوال:

مراحل علم تجربی:

۱ - مسئله (سؤال و پرسش) ← شروع پژوهش

۲ - فرضیه ← جمله خبری که در پاسخ به مسئله مطرح می‌شود ← پاسخ اولیه و تا حد ممکن سنجیده به مسئله علمی بر اساس دانش و تجربه‌های قبلی دانشمندان و همچنین با استفاده از قوه تخیلشان

پاسخ احتمالی که احتمال تأییدش بیشتر است

↓

خردمندانه بودن

۳ - اصل یا قانون ← فرضیه‌ای که در شرایط مختلف آزمایشی پذیرفته شده است.

۴ - نظریه (تئوری) ← مجموعه‌ای منسجم از اصول و قوانین علمی درباره یک موضوع

۶۷- گزینه ۲ بررسی عبارت‌های سؤال:

عبارت اول: خصوصیت اخلاقی نظیر فداکاری و نوع‌دوستی، مربوط به رشد و درک اخلاقی است و البته جزو ویژگی‌های اخلاقی هویت نوجوانان نیز محسوب می‌شود.

عبارت دوم: ایفای نقش جنسیتی برای نشان دادن رفتارهای زنانه یا مردانه، مربوط به ویژگی‌های روانی هویت است.

عبارت سوم: توجه نوجوانان در مقایسه با کودکان، گزینشی‌تر است؛ در نتیجه نوجوانان بر اطلاعات مرتبط متمرکز می‌شوند و با ضرورت‌های تکلیف مورد نظر، بهتر سازگار می‌شوند.

عبارت چهارم: نوجوانانی که خود را می‌پذیرند و هویت مثبتی برای خود قائل‌اند، به‌لحاظ روانی از افرادی که هویتی منفی داشته و به خود علاقه‌ای ندارند، سالم‌ترند.

۶۸- گزینه ۲

با توجه به قید «افزایش» در متن سؤال، برای بررسی موارد مطرح، باید ابتدا قید افزایش را به هر یک از عبارت‌ها اضافه کنیم:

- افزایش مهارت در انجام تکالیف همزمان، اثر منفی انجام همزمان چند تکلیف را کاهش می‌دهد.

- افزایش مدت زمان انجام یک تکلیف، باعث خستگی شده و تأثیر منفی بر کارایی توجه دارد.

- افزایش تفاوت تکالیف همزمان، اثر منفی توجه تقسیم شده را افزایش می‌دهد.

- افزایش اراده در انجام تکلیف، آگاهی از محرک‌های مورد توجه را بالا برده و کارایی توجه را ارتقا می‌دهد.

۶۹ - گزینه ۳ خطاهای حافظه:

- حذف کردن (فراموشی): ناتوانی در یادآوری و بازشناسی اطلاعاتی که قبلاً وارد حافظه شده است.

- اضافه کردن: تحریف خاطرات یا افسانه‌بافی در یادآوری اطلاعات گذشته. در این خطا، فرد «چاله‌های ایجادشده» را پُر می‌کند.

نکته: یکی از رایج‌ترین خطاهای اضافه کردن، بازشناسی یا یادآوری غیرواقعی رویداد اتفاق نیفتاده است. در چنین حالتی، می‌گویند که «حافظه کاذب» شکل گرفته است.

بررسی گزینه‌های سؤال:

گزینه یک: نسرین در بازیابی یا یادآوری اطلاعات شغلی خود ناتوان بوده است. بنابراین، خطای «فراموشی» یا «حذف کردن» به وقوع پیوسته است.

گزینه دو: نیما در یادآوری یک خاطره در مورد خاموش کردن کولر به مشکل خورده است که نشان‌دهنده خطای «فراموشی» یا «حذف کردن» است.

گزینه سه: یکی از شاهدان، در محل جرم نبوده و اقدام به تحریف واقعیت کرده است. این یک مثال برای خطای «اضافه کردن» است.

گزینه چهار: سوگند فراموش کرده گوشی خود را با خود به خانه ببرد. خطای «فراموشی» یا «حذف کردن» اتفاق افتاده است.

۷۰ - گزینه ۴ بررسی عبارت‌های سؤال:

عبارت اول: حاشیه‌نویسی به هنگام مطالعه کتاب، یک مثال برای استفاده از چند روش حرکتی است.

عبارت دوم: با قرار دادن موبایل در حالت بی‌صدا، از حواس‌پرتی و تقسیم توجه بین چند منبع در هنگام مطالعه جلوگیری می‌کنیم. این به معنای پرهیز از همزمانی چند فعالیت یا پرهیز از توجه ناقص است.

عبارت سوم: ارائه درس خوانده شده با صدای بلند به مانند یک معلم، هم می‌تواند مثال بهره‌گیری از فنون بهسازی حافظه (روش پس خبا) باشد و هم می‌تواند مثال استفاده از چند روش حرکتی باشد.

عبارت چهارم: برای برطرف کردن ضعف در بازیابی مطالب، راهکار مؤثر، شرکت در آزمون‌های مکرر و کسب نشانه‌های بازیابی بیشتر است که به آن «آزمون» نیز می‌گویند.

۷۱ - گزینه ۱ بررسی عبارت‌های سؤال:

عبارت اول: اصولاً زمانی با مسئله مواجه می‌شویم که امکانات ما محدود باشد. برای یک وکیل، آن هم با خودروی شخصی، استفاده از خطوط ویژه خیابان‌ها مجاز نیست. در نتیجه وکیل درگیر مسئله ترافیک می‌گردد و چون توانایی‌های خود را به درستی تشخیص نداده، راه حل غیرمنطقی برگزیده است.

عبارت دوم: مسئله یک فرایند تحت کنترل است. معنای مهم این عبارت این است که تنها اموری باید جزو مسائل یا مشکلات ما تلقی گردند که تحت کنترل ما باشند و اختیار حل و فصل آن‌ها در کنترل و اراده ما باشد. برای یک دانش‌آموز، کنکور و آماده شدن برای آن، یک مسئله است و باید با جدیت تمام کاملاً درگیر آن شود. اما شیوه برگزاری کنکور، ارتباطی با دانش‌آموز ندارد و اگر او تمام انرژی و وقت خود را به این مسئله اختصاص دهد، دچار اشتباه شده است.

عبارت سوم: علت اینکه همسایه به سراغ راه حل غیرمنطقی بالا رفتن از دیوار شده، این بوده که توانایی و آمادگی جسمانی خود را به درستی نمی‌شناخته است.

۷۲ - گزینه ۲

بررسی مثال‌های سؤال:

مثال اول: تصمیم زوج جوان برای فرزندآوری، هم یک تصمیم گروهی و مشترک است و هم تصمیم مهم و اساسی است و علی‌رغم داشتن گزینه‌های کم، قطعاً پیچیده می‌باشد.

مثال دوم: انتخاب کت و شلوار روزمره از بین دو سایز، یک تصمیم فردی، معمولی و ساده است.

مثال سوم: تصمیم بین ماندن و ادامه تحصیل در ایران یا مهاجرت و ادامه تحصیل در خارج، یک تصمیم فردی، مهم و پیچیده است، چون زوایای متعددی دارد.

مثال چهارم: تعیین نوع حاکمیت آینده یک کشور از طریق همه‌پرسی، یک تصمیم مهم، پیچیده و گروهی است.

۷۳ - گزینه ۱ گاهی مراحل تصمیم‌گیری به‌درستی انجام نمی‌شود و تحت تأثیر روش‌های غلط، نتایج منفی به بار می‌آورد. این روش‌های غلط یا همان موانع تصمیم‌گیری را می‌توان در چهار دسته طبقه‌بندی نمود:

(۱) سوگیری تأیید (۲) اعتماد افراطی (۳) کوچک شمردن خود (۴) کنترل نکردن هیجان‌ها

بررسی عبارت‌های سؤال:

سعید: عامل تصمیم‌گیری سعید برای شیرجه زدن از ارتفاع زیاد در آب سد، اعتماد افراطی او به توانایی‌ها و آمادگی بدنی‌اش بوده است.

مریم: عامل تصمیم‌گیری مریم به بی‌اعتنایی نسبت به شایعات علیه استاد محبوبش، سوگیری تأیید است. او به دلیل علاقه و اعتماد به استادش، فقط اخباری را دنبال می‌کند که دیدگاهش را تأیید نماید.

شایان: یکی از دلایل اخراج شایان از محل کارش، کنترل نکردن هیجان‌ها و در نتیجه درگیری فیزیکی او با مدیر خود بوده است.

نکته: دقت کنید «سبک تکانشی» جزو دلایل یا عوامل شکست در تصمیم‌گیری نیست.

۷۴ - گزینه ۳

بررسی عبارت‌های سؤال:

عبارت اول: هدفمندی باعث می شود تا فرد تحت تأثیر موانع زودگذر و عواملی مثل خستگی قرار نگیرد. علاوه بر این، اراده موجب پایداری بر روی هدف می شود.

عبارت دوم: هر گاه فرد مجبور شود، بین دو انتخاب مطلوب، یکی را برگزیند، دچار ناهماهنگی بعد از تصمیم می شود.

عبارت سوم: دنبال کردن حرکات دست آرایشگر زمانی که در حال کار کردن بر روی سر یا صورت یک فرد است، مثالی از ادراک کنترل است. ما همواره دوست داریم همه چیز مطابق نظر ما و تحت اختیار ما باشد و سعی می کنیم با اقدامات مختلف، محیط را در کنترل خود بگیریم.

عبارت چهارم: وقتی شهروندان در حکومت های اقتدارگرا، مدام با این تجربه مواجه گردند که تحت کنترل حاکمیت هستند، کم کم دچار حالت درماندگی آموخته شده می گردند و به این باور غلط می رسند که امکان تغییر و اصلاح اوضاع را ندارند.

۷۵ - گزینه ۱

بررسی عبارت های سؤال:

عبارت اول: تقلب در انتخابات از سوی جناح رقیب، اسناد به یک عامل بیرونی، غیرقابل کنترل و ناپایدار است.

عبارت دوم: تمرین کم و آنالیز اشتباه حریف، اسناد به عوامل درونی، قابل کنترل و ناپایدار است.

عبارت سوم: تجهیزات پزشکی فرسوده، اسناد به عامل بیرونی، غیرقابل کنترل و پایدار است.

۷۶ - گزینه ۴

بررسی عبارت های سؤال:

عبارت اول: برای فهم بهتر و عمیق تر سبک تصمیم گیری منطقی، بهتر است سبک های تصمیم گیری غیرمنطقی را شناسایی کرده و بدانیم که یک سبک منطقی، نقطه مقابل سبک های تکانشی، احساسی، وابسته و اجتنابی است. این مثال بارز «تمایزبخشی» است.

عبارت دوم: وقتی مطلبی را می نویسیم، همین یادداشت برداری می تواند به عنوان یکی از مصادیق «استفاده از چند روش حرکتی»، به یادگیری بهتر آن مطلب کمک کند.

عبارت سوم: وقتی کاربردهای واقعی یک مبحث ریاضی در زندگی روزمره نشان داده می شود، در واقع به «اهمیت و کاربردی بودن آن مطلب» تأکید شده تا یادگیری آن جذاب تر و آسان تر گردد.

عبارت چهارم: نمایش محتواهای مرتبط با موضوع سخنرانی، باعث می شود تا حضاران و مخاطبان، علاوه بر شنیدن مطالب، چیزهایی را هم ببینند که این یک مثال بارز برای «مطالعه چندحسی» است.

۷۷ - گزینه ۴

بررسی عبارت های ساده:

عبارت اول: سازنده باسابقه، تحت تأثیر تجربه های گذشته، گوش شنوایی برای بررسی و پذیرفتن ایده های جدید معماری ندارد. به این پدیده «تجربه منفی» یا «انتقال منفی» گفته می شود. (گزینه یک نادرست است)

عبارت دوم: طراحی بازی برای آموزش مباحث ریاضی به کودکان، نوع نگاه به مسئله و یا تغییر دیدگاه در مورد مسئله (بازنمایی مسئله) می باشد. (گزینه یک و دو نادرست است)

عبارت سوم: نادیده گرفتن مشکلات و دعوای دوستانه برای مدت موقت و معین، یک عامل مؤثر و مفید در حل این مشکلات است و می تواند منجر به کاهش دلخوری ها و کدورت ها شود. به این عامل، اثر نهفتگی می گویند. (گزینه یک نادرست است)

عبارت چهارم: تجربه آقای شمسی از انجام امور فنی و تأسیساتی در زمینه لوله کشی آب و گاز ساختمان به دست آورده به او در انجام کارهای تعمیراتی برق ساختمان کمک کرده است. به این عامل، تجربه گذشته (انتقال) آن هم از نوع مثبت می گویند. (گزینه دو و سه نادرست است)

۷۸ - گزینه ۱

بررسی عبارت های سؤال:

عبارت اول: درست. فشار روانی روبه رو شدن با تغییر در زندگی است؛ چنین تغییری باعث به هم خوردن تعادل در زندگی می شود و لازم است برای سازگار شدن با شرایط جدید زندگی بیشتر تلاش کنیم. مقابله نیز به معنای هرگونه تلاش فرد برای از بین بردن فشار روانی و یا به حداقل رساندن و تحمل آن است که باعث می شود تعادل از دست رفته به زندگی بازگردد.

عبارت دوم: درست. هرچند اغلب افراد، فشار روانی را منفی تلقی می کنند، فشار روانی به دو نوع منفی و مثبت تقسیم می شود.

عبارت سوم: درست. فشار روانی به نوع ارتباط شخص با محیط مربوط است. هنگام فشار روانی، شخص یک رویداد یا یک موقعیت را به صورت فشارآور و فراتر از توانایی خود ارزیابی می کند و سلامتی خود را در خطر می بیند، درحالی که ممکن است فرد دیگری در همان موقعیت چنین ارزیابی نداشته باشد و احساس خطر نکند.

عبارت چهارم: نادرست. هدف اصلی در مقابله، حذف عامل فشارآور است که زندگی فرد را از حالت عادی خارج ساخته است. در صورتی که امکان حذف عامل فشار آور وجود نداشته باشد، پذیرش و تحمل فشار روانی هدف مقابله است.

۷۹ - گزینه ۱

بررسی عبارت های سؤال:

عبارت اول: تینا در اثر مواجه شدن با عصبانیت مادرش دچار فشار روانی می شود و گریه کردن او علامت رفتاری فشار روانی است و در عین حال می تواند یک مقابله ناسازگارانه با

فشار روانی محسوب شود. (گزینه ۳ نادرست است)

عبارت دوم: مقابله‌های ناسازگارانه، مقابله‌هایی هستند که به حل مسئله و برطرف کردن فشار روانی کمکی نمی‌کنند و معمولاً مقابله‌های ناکارآمد، ناسازگار و مضر هستند، مانند سامان که با از دست دادن گربه خانگی‌اش دچار بی‌خوابی شبانه شده است. البته می‌توانیم بگوییم که سامان فشار روانی منفی را هم تجربه کرده است، زیرا در فشار روانی منفی، فرد قادر به دستیابی به هدف نیست و احساس درماندگی و ناامیدی و در نتیجه شکست و ناکامی در او شکل می‌گیرد. بنابراین قسمت «دوم» در همه گزینه‌ها درست است.

عبارت سوم: احساس حمایت اجتماعی از مقابله‌های سازگارانه بلندمدت است. از طرف دیگر احساس حمایت اجتماعی به واسطهٔ باورهای دینی و مذهبی که موجب قرض دادن به دیگران می‌شود، راه مستقیم تأثیر مذهب بر سلامت است. بنابراین قسمت «سوم» در گزینه‌های ۱ و ۴ درست هستند. (گزینه ۲ و ۳ نادرست است)

عبارت چهارم: در فشار روانی مثبت، انگیزه و تلاش فرد برای رسیدن به هدف‌ها افزایش یافته، با موقعیت به چالش برخاسته و هنگام رسیدن به هدف فشار روانی‌اش از بین می‌رود. مانند آرش که برای موفقیت در کنکور سراسری، تمام تلاش خود را کرده است. ضمناً او روزانه ۱۴ ساعت مطالعه می‌کند و دقت و تمرکز دارد (علامت شناختی). از طرف دیگر داشتن برنامه‌ریزی از روش‌های سازگارانه بلندمدت محسوب می‌شود. پس قسمت «چهارم» در گزینه‌های ۱ و ۳ درست است. (گزینه ۲ و ۴ نادرست است)

۸۰ - گزینه ۴

بررسی عبارت‌های سوال:

عبارت اول: زمانی که ادراک از یک تصویر با واقعیت آن منطبق نیست، خطای ادراکی صورت گرفته است؛ مانند تصویری که دوبعدی است و فقط باید کوچک‌تر ادراک شود، اما با ترفندهای نقاشی و سایه‌ها و تغییر اندازه‌ها به افراد القای دوری و نزدیکی می‌شود.

عبارت دوم: ذهن دانش‌آموز به طور خودکار اطلاعات مربوط به پستانداران را به عنوان یک مجموعهٔ واحد و منسجم سازمان‌دهی می‌کند، چون همگی، ویژگی‌های مشترک دارند و این یعنی معلم از اصل «مشابهت» استفاده نموده است.

عبارت سوم: زمانی که فرد با افزایش خطاهای ادراکی متعدد در ارتباط با یک موضوع، یک باور نادرست و غیرواقعی دربارهٔ آن پیدا می‌کند، دچار خطای شناختی شده است.

عبارت چهارم: به توانایی فرد برای یافتن محرک هدف در یک دورهٔ زمانی طولانی، گوش به زنگی گویند. در این مثال؛ فرد در یک دورهٔ زمانی منتظر و گوش به زنگ رسیدن مأمور پست است ولی نمی‌داند دقیقاً چه زمانی می‌آید. در عین حال، این موقعیت می‌تواند مثالی برای هشدار کاذب باشد.

۸۱ - گزینه ۱

فعل «ارتفع» فعل ماضی است ولی در گزینه «۲» [بالا می‌آید] مضارع است. [رَد ۲]

عبارت [کاد ... یغرق] به معنای [نزدیک بود / چیزی نمانده بود + مضارع التزامی] یا [داشت + ماضی استمراری] ترجمه می‌شود. [رَد ۳]

عبارت [أخذ و يُنادی] به معنای [شروع کرد + مصدری] ترجمه می‌شود. [رَد همهٔ گزینه‌ها]

فعل «یکذب» مضارع است ولی در گزینه «۳» به صورت ماضی نقلی [دروغ گفته است] اشتباه است. [رَد ۳]

فعل [لم یلتفتوا] را باید به صورت ماضی منفی یا ماضی نقلی منفی ترجمه کرد ولی در گزینه «۴» به صورت استمراری منفی [نمی‌رفتند] ترجمه شده است و اشتباه است. [رَد ۴]

۸۲ - گزینه ۳

کلمه «الأسماك» یک اسم جمع است ولی در گزینه «۱» به صورت مفرد «ماهی» آمده و اشتباه است. [رَد ۱]

فعل «كان یقفر» فعل ماضی استمراری است و به معنای «می‌پرید» می‌باشد ولی در گزینه «۱» [می‌چهد] مضارع است و در گزینه «۴» [پریده بود] ماضی بعید و اشتباه هستند. [رَد ۱ و ۴]

در عبارت [ذیلہ القوی] ابتدا مضاف‌الیه [له] و بعد صفت [القوی] آمده است ولی در فارسی ابتدا باید صفت و بعد مضاف‌الیه ترجمه شود [دم قوی‌اش] که در گزینه «۲» به اشتباه ترجمه شده است. [رَد ۲]

در عبارت [زعانفہ الکبیرة] کلمه [زعانف] جمع است ولی در گزینه «۴» به صورت مفرد «باله» ترجمه شده است. [رَد ۴] و چون ضمیر [له] مضاف‌الیه [الکبیرة] صفت است ابتدا باید صفت را ترجمه کرد بعد مضاف‌الیه را که در گزینه «۲» به اشتباه ترجمه شده است. [رَد ۲]

۸۳ - گزینه ۳

کلمه «إن» برای تأکید است و باید در اول جمله ترجمه شود یا می‌توان آن را ترجمه نکرد ولی در گزینه «۲» [قطعاً] در وسط آمده و غلط است. [رَد ۲]

حرف «من» به معنای «از» در گزینه «۴» ترجمه نشده است. [رَد ۴]

فعل «لم یذهب» باید به صورت ماضی منفی یا ماضی نقلی منفی ترجمه شود ولی در گزینه «۲» به صورت ماضی بعید منفی ترجمه شده است و غلط است. [رَد ۲]

ضمیر در کلمه «حیاته» در گزینه «۱» ترجمه نشده است. [رَد ۱]

کلمه «هرگز» در متن عربی وجود ندارد ولی در گزینه «۱» آمده است و غلط است. [رَد ۱]

۸۴ - گزینه ۲

چون کلمه «قد» بر سر فعل مضارع «تلجأ» آمده آن را باید به صورت [گاهی - شاید] ترجمه کرد و «قطعاً» در گزینه «۱» اشتباه است و در گزینه «۳» ترجمه نشده است و فعل به صورت ماضی نقلی «پناه برده‌اند» اشتباه است. [رَد ۱ و ۳]

ضمیر «ها» در «مفترسها» در گزینه «۱» ترجمه نشده است. [رد ۱]

کلمه «العدو» مفرد است ولی در گزینه «۴» [دشمنان] جمع آمده و غلط است. [رد ۴]

فعل «تُبعد» مضارع است ولی در گزینه «۴» به صورت ماضی نقلی [دور کرده‌اند] غلط است. [رد ۴]

۸۵ - گزینه ۱

فعل «لیذهب» فعل امر باللام است و باید به صورت [بروند - باید بروند] ترجمه شود ولی در گزینه «۳» به صورت مصدری «رفتن» و در گزینه «۴» به صورت مضارع ساده «می‌روند»

ترجمه شده و غلط است. [رد ۳ و ۴]

کلمه «أعماق» یک اسم جمع است ولی در گزینه «۲» به صورت مفرد ترجمه شده است و غلط است. [رد ۲]

فعل «لم یستطع» یا باید به صورت ماضی منفی یا به صورت ماضی نقلی منفی ترجمه شود. [رد سایر گزینه‌ها]

فعل «حتی یُشاهدوا» به معنای [تا ببینند - برای اینکه ببینند] می‌باشد. [رد سایر گزینه‌ها]

۸۶ - گزینه ۳ ترجمه عبارت: دشمنی دانا بهتر از دوستی نادان است!

عبارت به دوری کردن از دوستان نادان و احقاق دلالیت دارد و می‌گوید برای تو، دشمنی یک انسان عاقل سودمندتر از رفاقت با نادان است!

۸۷ - گزینه ۱ ترجمه مصرع عربی: «بوی عشق و محبت را می‌یابی، اگر خاک قبر مرا بو کنی!»

عبارت به ماندگاری و اصالت عشق اشاره دارد و می‌گوید من آنقدر در زندگانی‌ام عاشق پیشه بوده‌ام که اگر بمیرم هم از خاک قبر من بوی عشق خواهد آمد! و به نوعی می‌گوید:

هرگز نمیرد آنکه دلش زنده شد به عشق
ثبت است بر جریده عالم دوام ما

۸۸ - گزینه ۲

ترجمه عبارت: امام هشتم علیه السلام فرمود:

هرگاه حاکمان دروغ بگویند، باران زندانی می‌شود (برکت از آسمان می‌رود).

تمام گزینه‌ها به مفهوم عبارت اشاره دارند و نزدیکند غیر از بیت گزینه «۲»، چون در این بیت راه گشایش برای قحطی و سختی روزگار مطرح شده است و می‌گوید دعای عارف و

خداشناس می‌تواند باعث نزول نعمت و دوری از نقمه بشود.

۸۹ - گزینه ۴ طبق متن، روز چه شمسی چه قمری به غروب و طلوع خورشید مرتبط است و اساساً به ماه ارتباطی ندارد.

۹۰ - گزینه ۳ با توجه به توضیحات انتهای متن، ماه را انتخاب کرده‌اند به دلیل تغییر شکلی که می‌دهد و لذا می‌توان نتیجه گرفت که خورشید به دلیل عدم تغییر شکل، معیار

مناسبی نیست.

۹۱ - گزینه ۴ با توجه به متن، این تفاوت به اختلاف در زمان شروع روز مرتبط است. به کیفیت طلوع خورشید در متن اشاره نشده است (رد گزینه ۱) / تفاوت در مدت زمان طول

روز و طول شب در متن اشاره نشده است (رد گزینه ۲) / چرخش زمین به دور خورشید و ماه روز و سال را تعیین می‌کند نه اختلاف سال قمری و شمسی را (رد گزینه ۳)

۹۲ - گزینه ۱ فعل‌های ناقصه لازم و متعدی ندارند. از طرفی این فعل‌ها دارای اسم و خبر هستند نه فاعل و مفعول و لذا جمله اسمیه محسوب می‌شوند.

۹۳ - گزینه ۳ با توجه به معنای عبارت، فعل نباید مجهول باشد و لذا «أدرک» صحیح است؛ از طرفی «ثابت» درست می‌باشد.

۹۴ - گزینه ۱

وقتی سؤال از شما فعلی بخواهد که «فاعلش محذوف» است یا «فاعلش را نمی‌شناسیم»، یعنی از شما می‌خواهد که فعل مجهول پیدا کنید.

ترجمه عبارت گزینه «۱»: شمرده می‌شود نهنک آبی از بزرگترین موجودات زنده در جهان.

در گزینه‌های دیگر فاعل فعل معلوم است و مفعول هم دارند:

(۲) ایفا می‌کنند آن حشرات نقش مهمی را ...!

(۳) ... تأیید نمی‌کند (او) دیدن آن پدیده عجیب را!

(۴) فهمیدم رازهایی را ...

۹۵ - گزینه ۳ «ل» در «لأسافر» لام ناصبه است و فعل بعد از خود را مضارع التزامی می‌کند.

۹۶ - گزینه ۴

اشتباه سایر گزینه‌ها:

(۱) تَجَلَّسْ ← إَجْلِسْ

(۲) تَشْكُرِينَ ← أَشْكُرِي

(۳) يَحْتَمِلَانِ ← مضارع غائب است و طرز ساخت فعل امر آن با افعال مخاطب تفاوت دارد و با «لِ» ساخته می‌شود.

۹۷ - گزینه ۲

درست سایر گزینه‌ها:

(۱) ... أُمُّهُ ... (چون «طفل» مذکر است)

(۳) ذَلِكَ ... تِلْكَ ... لَهُ ... (چون «جَبَل» مذکر و «قَارَةٌ» مؤنث است)

(۴) ... تِلْكَ ... (چون «غُرْفَةٌ» مؤنث است)

۹۸ - گزینه ۲ در عبارت اَوَّل، «كَأَنَّ» برای بیان حدس و گمان و به عبارتی نشان‌دهنده تردید گوینده است.

در عبارت دوم، «لَكِنَّ» برای تکمیل ما قبل و رفع ابهام از مفهوم آن است.

در عبارت سوم، «أَنَّ» برای اتصال بین دو جمله به کار می‌رود و برای ربط دو اسم یا دو فعل به کار نمی‌رود.

در عبارت چهارم، «لَيْتَ» برای بیان حسرت و عدم رجاء است که در این گزینه برعکس گفته است.

۹۹ - گزینه ۲ در گزینه‌های دیگر به ترتیب «لَا رَجَاءَ، لَا عَجَبَ، أَنَّ، لَكِنَّ» حرف مشبّه یا لای نفی جنس هستند.

دقت: در گزینه ۲، لا بر جار و مجرور آمده است و از طرفی معنای عبارت نیز نشان می‌دهد که لای نفی جنس نیست.

۱۰۰ - گزینه ۲ در گزینه‌های ۱ و ۳ و ۴ به ترتیب «مَعْمَرَتَيْنِ - أَخَذَتْ - محزوناً» حال هستند. باید دقت داشت که صاحب حال حتماً باید معرفه باشد که در این

گزینه‌ها «الشَّجَرَتَيْنِ - التَّلْمِيذَةُ - عَبَّاساً» معرفه هستند ولی در گزینه ۲ «طُلُوباً» نکره است و لذا نمی‌تواند صاحب حال باشد، بلکه ترکیب وصفی می‌باشد.

۱۰۱ - گزینه ۳

بررسی عبارات نادرست:

(پ) درباره آیین برهمنی است.

(ت) مربوط به مصریان است و معابد هم کوچک نبود.

درسنامه سوال:

مصریان باستان خدایان زیادی را می‌پرستیدند. حداقل نام چندین هزار خدا در نوشته‌های مصری شناسایی شده است. البته مردم مصر خدایانشان را مهربان‌تر و دوستانه‌تر از خدایان

سومری می‌پنداشتند. شاید به این سبب که زندگی در اطراف رود پر برکت نیل آسان‌تر و مطبوع‌تر از زندگی در کناره‌های دجله و فرات بود.

۱۰۲ - گزینه ۳

- ورود مردم آمریکا به جنگ طولانی با انگلستان در سال ۱۷۷۵ م. بوده است.

- مرگ کریم خان زند در سال ۱۷۷۹ م. اتفاق افتاد.

- ناپلئون بناپارت در سال ۱۷۹۹ م. با کودتا به قدرت رسید.

- با مرگ لطفعلی خان زند در سال ۱۷۹۴ میلادی، سلسله زندیه منقرض شد.

درسنامه سوال:

سرانجام در ۱۴ ژوئیه ۱۷۸۹ م (۱۱۶۸ ش)، مردم اغلب بینوا و خشمگین پاریس با حمله به زندان باستیل انقلاب خود را آغاز کردند. انقلابیون سرانجام لویی شانزدهم، پادشاه

مستبد فرانسه را وادار به امضای قانون اساسی جدید و پذیرش نظام مشروطه سلطنتی کردند. مدتی بعد، انقلابیون تندرو پادشاه را عزل و نظام جمهوری را برقرار نمودند. آنان سپس

لویی و همسرش، ماری آنتوانت را اعدام کردند. اعدام این دو و بسیاری از مخالفان با گیوتین و همچنین افکار و شعارهای آزادی‌خواهانه انقلابیون موجب ترس و خشم دولت‌ها در

کشورهای اروپایی شد. در نتیجه، آن‌ها با فرانسه وارد جنگ شدند. طی این جنگ‌ها یکی از فرماندهان ارتش فرانسه به نام ناپلئون بناپارت با پیروزی‌های درخشانی که به دست آورد،

به شهرت رسید. او با اجرای یک کودتا به قدرت دست یافت (۱۷۹۹ م) و سپس به عنوان امپراتور فرانسه انتخاب شد. در دوران حکومت ناپلئون (۱۸۰۴ - ۱۸۱۴ م) تحولات

سیاسی و نظامی زیادی در اروپا و ایران صورت گرفت و او مانند بسیاری از حاکمان پیشین، در مصر و آفریقا جنایات زیادی کرد.

۱۰۳ - گزینه ۲

(الف) ابزارها و وسایل دست‌ساخته انسان

(ب) محوطه و بناهای تاریخی

(پ) آثار شفاهی

درسنامه سوال:

الف) انواع پوشاک، جواهرات، ابزارهای کشاورزی، ظروف، وسایل حمل و نقل، اشیای هنری مثل مجسمه‌ها، تابلوهای نقاشی، سازهای موسیقی، جنگ‌افزارها، وسایل خانگی و در مجموع، تمام دست‌ساخته‌های انسانی بازمانده از گذشته، گواه روشنی بر نوع فرهنگ و عقاید و آداب و رسوم پیشینیان ما هستند.

ب) آب انبارها، مساجد و کلیساها، معابد و خانقاه‌ها، بنادر و اسکله‌ها و روستاها و شهرهای قدیمی از مهم‌ترین منابع و مراجع پژوهش درباره گذشته‌های دور و نزدیک محسوب می‌شوند.

پ) مطالعه روشمند افسانه‌ها و اساطیر اقوام در دوره‌های مختلف تاریخی، خاطرات شفاهی، انواع مختلف ادبیات عامیانه، اعم از داستان‌های تاریخی، قهرمانی، اخلاقی و تخیلی، متل‌ها، لطیفه‌ها و انواع شعر، نظیر دوبیتی، تصنیف، ترانه و لالایی، کمک زیادی به شناخت فرهنگ، آداب و رسوم و سنت‌های مختلف اجتماعی در دوره‌های مختلف می‌کند.

۱۰۴ - گزینه ۴ ترتیب زمانی وقوع رویدادها:

الف) مهم‌ترین اقدام پیامبر برای تأسیس نظام اجتماعی و سیاسی منسجم و پیمان‌نامه عمومی مدینه، از اقدامات اولیه بعد از هجرت

ج) ایجاد زمینه مساعد برای نشر اسلام بعد از شکست مشرکان در جنگ خندق (۵ هـ)

د) قرآن، صلح حدیبیه را فتح و پیروزی آشکار برای اسلام معرفی کرده است.

ب) پس از پیمان صلح حدیبیه، حضرت محمد (ص) سران و امپراتوری‌ها و دولت‌های بزرگ را به اسلام دعوت کرد.

۱۰۵ - گزینه ۳ الف) تقی‌زاده از نمایندگان مجلس بود که بعد از به توپ بستن مجلس به سفارت انگلستان پناه برد.

ب) در (سیاحت‌نامه ابراهیم بیگ) اثر حاج زین‌العابدین مراغه‌ای، اوضاع نابسامان کشور به زبان ساده بیان گردیده و در مقابل از ویژگی‌های تمدن غرب ستایش شده است.

پ) دعوت نکردن نمایندگان مجلس شورای ملی در دوره اول به جشن تاج‌گذاری، اولین بی‌اعتنایی محمدعلی شاه به مجلس بود.

ت) مهاجرت روحانیون و مردم به شهر ری (مهاجرت صغری) اولین مرحله اتحاد نیروهای ضد استبداد بود.

۱۰۶ - گزینه ۳

سایر گزینه‌ها:

۱) مدل حکومت اشکانیان ملوک‌الطوایفی و ساسانیان به‌طور متمرکز بود.

۲) ساسانیان درگیری با چینی‌ها نداشتند.

۴) مدل حکومت ساسانی ملوک‌الطوایفی نبود.

۱۰۷ - گزینه ۳

بررسی گزینه‌های نادرست:

۱) آل بویه رابطه خوبی با خلیفه عباسی نداشت و از نواحی دیلم در شمال ایران بودند.

۲) طاهریان و سامانیان رابطه خوبی با خلیفه عباسی داشتند.

۴) یعقوب لیث صفاری به جنگ خلیفه رفت و طاهریان از خاندان‌های دهقانی خراسان بودند.

* علویان و آل بویه هر دو دشمن خلیفه بودند و از مناطق شمالی ایران بودند. یکی از مؤسسان حکومت آل بویه (احمد) با مشاهده اوضاع نابسامان خلافت، بغداد را تسخیر کرد اما خلافت را از بین نبرد.

۱۰۸ - گزینه ۲

الف) به اقدامات موسولینی اشاره دارد.

ب) به استالین و عملکردها اشاره می‌کند.

ج) هیتلر همواره بر لغو ورسای تأکید می‌کرد.

د) در پی اصلاحات موسوم به «انقلاب میچی» در نیمه ۱۹، حکومتی کاملاً مرکزی در ژاپن برپا شد.

۱۰۹ - گزینه ۳

ابوالعباس لوکری ← سلجوقیان

ابوالقاسم فردوسی ← غزنویان

شهاب‌الدین سهروردی ← سلجوقیان

در دوران غزنویان شعر فارسی به اوج خود رسید و آثار فراوانی در تاریخ، طب، ریاضیات، نجوم و فلسفه به زبان فارسی نگاشته شد. در عصر سلجوقی این روند رشد سریع‌تری به خود گرفت.

در دوران سلجوقی علوم دینی در قیاس با فلسفه و علوم طبیعی به دلیل حمایت‌های سلاطین و وزیران و موقعیت علمای مذهبی از جایگاه برتری برخوردار شد.

۱۱۰ - گزینه ۳

الف) محاکمه دکتر مصدق در زمان نخست‌وزیری سرلشکر زاهدی رخ داد.

ب) در زمانی که احمد قوام به عنوان نخست‌وزیر وقت اعلام و مأمور به تشکیل کابینه شده بود. مردم در ۳۰ تیر به خیابان‌ها ریختند و حمایت خود را از دکتر مصدق اعلام کردند.

پ) نخستین مرحله اصلاحات ارضی در دوران علی‌امینی رخ داد.

ت) نماز عید فطر ۱۳ شهریور در دوران وزارت شریف امامی رخ داد.

۱۱۱ - گزینه ۳ امام خمینی در ۱۵ بهمن ۱۳۵۷ بعد از ورود به ایران به پیشنهاد شورای انقلاب، مهندس بازرگان را به عنوان نخست وزیر دولت موقت معرفی کرد.

۱۱۲ - گزینه ۴

نقش و تأثیر پدیده‌های طبیعی و اقلیمی در شکل دادن به رویدادهای تاریخی از دیرباز مورد توجه مورخان بوده است؛ مثلاً هرودت مورخ مشهور یونانی، برای نگارش کتاب تاریخ خود، به مصر، فینیقیه و جاهای دیگر سفر کرده و شرایط طبیعی و اقلیمی آن سرزمین‌ها را بررسی کرده است. این مسئله مربوط به اهمیت مکان در مطالعه تاریخ «ب» است.

۱۱۳ - گزینه ۲

موارد ذکر شده در عبارت های «الف» و «ج» رابطه علی و معلولی دارند، یعنی مورد دوم، پیامد مورد اول است.

الف) با پیشرفت و تکامل شیوه‌های پژوهش در تاریخ در دو قرن اخیر، مورخان به اهمیت استفاده از نقشه‌ها پی برده‌اند.

ج) با توجه به تأثیر جغرافیا و محیط بر پدیده‌های تاریخی، پدیده‌هایی مانند رودهای دجله و فرات، نیل، کارون و سند بر شکل‌گیری و توسعه تمدن‌های باستانی بین‌النهرین، مصر، ایران و هند تأثیر داشته‌اند.

بررسی سایر موارد:

ب) رابطه علی و معلولی جابه‌جا ذکر شده است. در واقع اهمیت یافتن نقشه در مطالعه تاریخ، پیامد ارتباط تاریخ و جغرافیاست نه علت آن.

د) بین موارد ذکر شده در این عبارت رابطه علت و معلولی وجود ندارد. «خط زمان» نموداری است که به وسیله آن می‌توان رویدادهای یک دوره تاریخی را به ترتیب زمان وقوع آنها نشان داد و اگر رابطه علت و معلولی هم وجود داشته باشد، جابه‌جا بیان شده است.

۱۱۴ - گزینه ۱ دریاچه فامور (پرباشان) (ب) و نیریز (د) در یک استان (فارس) واقع شده‌اند ولی از لحاظ زمانی فامور جزء دریاچه‌های دائمی و نیریز جزء دریاچه‌های فصلی است.

۱۱۵ - گزینه ۳ علت نادرستی سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱) جهت کوه‌های تالش «شمالی - جنوبی» است.

گزینه ۲) کوه‌های البرز از تنگه «منجیل» شروع می‌شوند.

گزینه ۴) ارتفاع کوه‌های بشاگرد نسبتاً «کم» است.

۱۱۶ - گزینه ۴ بررسی عبارت‌ها:

الف) فقر پوشش گیاهی در دامنه شرقی (بادپناهی) زاگرس، به دلیل موقعیت این محل نسبت به جهت رشته کوه زاگرس است. (موقعیت نسبی)

ب) کمبود بارش در مناطق جنوبی، به دلیل قرار گرفتن در عرض‌های جغرافیایی جنوب‌خا‌ه‌ای است. (موقعیت مطلق)

ج) گسترده‌گی کشور در عرض جغرافیایی، تنوع اقلیمی و گونه‌های گیاهی، وضعیت مناسبی را برای پرورش انواع دام فراهم کرده است. (موقعیت مطلق)

د) مناطق شرقی و مرکزی ایران به دلیل قرار گرفتن در کنار معادن و مواد اولیه، دارای پتانسیل رشد صنعتی هستند. (موقعیت نسبی)

۱۱۷ - گزینه ۲ گزینه‌های «ب»، «ج» و «د» درست هستند.

بررسی عبارت‌های نادرست:

الف) بین عوامل شکل‌گیری سکونتگاه‌ها، آب بیشترین اهمیت را دارد.

ه) با ساکن شدن انسان در یک مکان، اولین سکونتگاه به نام روستا پدید آمد.

۱۱۸ - گزینه ۳ ناحیه «۱»، یک ناحیه کم‌فشار است. ناحیه «۲»، در منطقه جنوب حاره هوا سرد و سنگین می‌شود و فرو می‌نشیند و مراکز فشار زیاد جنوب استوایی را به وجود می‌آورد.

۱۱۹ - گزینه ۱ «ب»، «ج» و «د» هر کدام نمایش یک بوم‌سازگان (اکوسیستم) هستند. هر بوم‌سازگان شامل دو بخش زنده و غیرزنده است که تنها یک نوع تولیدکننده (گیاهان) و چندین نوع مصرف‌کننده دارد.

۱۲۰ - گزینه ۴ موارد «ب» و «ج» مربوط به ناحیه سیاسی فرامآلی (منطقه‌ای) است و عبارت‌های «الف» و «د» درباره ناحیه سیاسی ویژه (خودمختار و مناطق آزاد تجاری) درست است.

۱۲۱ - گزینه ۳ تشریح عبارت‌های نادرست:

الف) شرکت‌های چندملیتی، که عمدتاً آمریکایی و اروپایی هستند، با احداث مزارع تک‌محصولی یا پلانتیشن در کشورهای نواحی استوایی سرمایه‌گذاری می‌کنند و از نیروی کارگر ارزان قیمت آنها در مزارع خود بهره می‌برند. (واژه «مختلف» در این عبارت اشتباه است چراکه مفهومی عام دارد و می‌تواند نواحی غیراستوایی را نیز شامل شود.)

د) چون در کشورهای کمتر توسعه یافته صنعتی، نظام مالیاتی و بیمه کارگران و قوانین و مقررات زیست‌محیطی، چندان جدی و سخت نیست، فعالیت شرکت‌های چندملیتی در این گونه کشورها، آسان‌تر و ارزان‌تر تمام می‌شود. (به این معنی نیست که اصلاً وجود دارد.)

۱۲۲ - گزینه ۳

علل خشکسالی:

۱) بهره‌برداری نادرست از منابع آب سطحی و زیرزمینی ← علل خشکسالی

۲) بی‌نظمی بارش در نتیجه تغییرات اقلیمی

پیامدهای خشکسالی:

۱) افزایش ریزگردها و حرکت آنها به سمت سکونتگاه‌ها ← پیامدهای خشکسالی

۲) مهاجرت گونه‌های جانوری

سیل، صاعقه، طوفان ← منشأ برون‌زمینی (دینامیک بیرونی)

زمین‌لرزه و آتش‌فشان ← منشأ درون‌زمینی (دینامیک درونی)

۱۲۳ - گزینه ۲

بررسی گزینه‌های نادرست:

در گزینه ۱: حمل‌ونقل درون‌شهری ریلی سابقه طولانی ندارد و آلاینده‌گی آن کمتر است. (آلوده نکردن هوا نادرست است)

در گزینه ۳: رواج فرهنگ استفاده در کشور ما درباره اتوبوس‌های تندرو نادرست است و آلاینده‌گی درون‌شهری ریلی کمتر است.

در گزینه ۴: نداشتن ترافیک از ویژگی‌های اتوبوس‌های برقی و تندرو نیست.

۱۲۴ - گزینه ۴ بررسی گزینه‌های نادرست:

۱) قیمت انرژی بیشتر، هزینه حمل را بیشتر می‌کند.

۲) حجم محموله بیشتر، هزینه حمل را کمتر می‌کند.

۳) هرچه مجموع طول مسیرها در ماتریس «الف» کمتر باشد، دسترسی بهتر است.

۱۲۵ - گزینه ۲ • حمل‌ونقل جاده‌ای از نظر دسترسی به نقاط مختلف در مسیر راه و توقف در ایستگاه‌های متعدد انعطاف بیشتری نسبت به سایر شیوه‌های حمل‌ونقل دارد. (الف)

• به‌طور کلی جابه‌جایی با قطار امنیت زیادی دارد. (ب)

• به‌طور کلی، حمل‌ونقل هوایی امنیت بسیار زیادی دارد. (ب)

• کنترل ایمنی حمل‌ونقل هوایی به دقت و مراقبت زیاد نیاز دارد. (پ)

• خطوط لوله از نظر حوادث غیرمترقبه مانند زلزله یا جنگ به مراقبت زیاد نیاز دارند. (پ)

• یکی از کاربردهای مهم روش لوله‌ای، انتقال نفت خام و فرآورده‌های نفتی، گاز و مواد پتروشیمی است که در داخل یک کشور یا بین کشورها صورت می‌گیرد. از کشتی‌های فله‌بر برای جابه‌جایی کالاهایی مانند نفت و گاز و مواد معدنی استفاده شود. (ت)

۱۲۶ - گزینه ۴ تصور، درک صرف ما از مفاهیم فارغ از حقیقی یا تخیلی بودن و ارتباط آنها با سایر امور است، اما تصدیق حکم و قضاوتی درباره مفاهیم است که در آن اوصافی را به آنها نسبت داده یا سلب می‌کنیم. برای رسیدن به تصور جدید، نیاز به تعریف کردن آن مفهوم در پاسخ سؤال «چیست» داریم و برای یک تصدیق جدید باید در پاسخ «چرایی»، با یک استدلال پاسخ دهیم.

بنابراین با بررسی گزینه‌ها متوجه می‌شویم که گزینه «۴» نادرست است، چراکه تصور از طریق تعریف معلوم می‌شود.

۱۲۷ - گزینه ۲ با توجه به صورت سؤال، نتیجه قیاس می‌شود «هیچ الف ج نیست» یا «بعضی الف ج نیست». دقت کنید که برای تعیین مقدمه اول و دوم یک قیاس، باید به موضوع و محمول نتیجه توجه کرد؛ موضوع نتیجه از مقدمه اول گرفته می‌شود و محمول نتیجه از مقدمه دوم گرفته می‌شود؛ پس مقدمه دوم می‌شود «هر ج ب است» (نقیض «بعضی ج ب نیست»).

اگر گزینه «۲» یعنی «بعضی ب الف نیست» را در جایگاه مقدمه اول قرار دهیم قیاس نامعتبری خواهیم داشت، زیرا حد وسط در هر دو مقدمه، دارای علامت منفی خواهد بود و شرط دوم اعتبار رعایت نشده است. اما اگر سایر گزینه‌ها را در جایگاه مقدمه اول قرار دهیم قیاس معتبری شکل می‌گیرد. دقت کنید در بررسی شرایط اعتبار قیاس، در اینجا باید به قانون کیفیت نتیجه و سه شرط مهم اعتبار توجه کرد.

۱۲۸ - گزینه ۲ تشریح موارد:

الف) مغالطه «اشتراک لفظ» یکی از شایع‌ترین انواع خطاهای ذهنی است و به تعبیر مولوی، «اشتراک لفظ دائم رهن است».

ب) به‌کار بردن دلالت مطابقی، به جای تضمینی و التزامی به خطایی منتهی می‌شود که آن را مغالطه «توسل به معنای ظاهری» می‌نامند. در این عبارت، دلالت مطابقی (ویران شدن خانه) به جای دلالت التزامی (خانه خراب شدن کنایه از بدبخت شدن) در نظر گرفته شده است.

ج) ابهام ناشی از مشخص نبودن مرجع یک ضمیر می‌تواند باعث وقوع مغالطه «ابهام در مرجع ضمیر» گردد. در این عبارت مشخص نیست که رستم روی سر خودش دست می‌کشد یا روی سر اسبش!

د) عدم رعایت دقیق علائم سجاوندی و حرکات کلمات، باعث پدید آمدن مغالطه «نگارش کلمات» می‌شود. به دلیل عدم استفاده از ویرگول (علامت درنگ) این عبارت را به دو شیوه می‌توان خواند: ۱- به نظر علی، احمدی دانشجوی خوبی است. ۲- به نظر، علی احمدی دانشجوی خوبی است.

۱۲۹ - گزینه ۲ در این حالت مفاهیم دارای مصادیق مشترک هستند؛ اما هر یک از آنها مصادیقی دارند که در دیگری وجود ندارد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: «ورزشکار و کشتی‌گیر» رابطه عموم و خصوص مطلق دارند.

گزینه «۳»: «معلم، مدرسه و کلاس» رابطه تباین دارند.

گزینه «۴»: «ماشین و دوچرخه» رابطه تباین دارند.

۱۳۰ - گزینه ۳ تشریح عبارات:

الف) در استدلال «امروز صبح ماشین حسابم را نیافتم. شاید برادرم آن را برداشته باشد چون او نیز امتحان ریاضی دارد.» از بین تبیین‌های مختلفی که می‌تواند وجود داشته باشد بهترین تبیین را انتخاب کرده است.

ب) در استدلال «هتل‌های شهر کیش، تمیز هستند چون تاکنون هر بار که به آنجا رفته‌ام هتل‌های آنجا تمیز بوده‌اند.» با مشاهده چند مورد جزئی، حکمی کلی به دست آمده است. بنابراین با استقرای تعمیمی روبه‌رو هستیم.

ج) استقرای تمثیلی، استدلالی است که برای رسیدن به نتیجه از تمثیل استفاده می‌کند؛ مانند: «شکر، شور است چون مانند نمک دانه‌های ریز سفید دارد».

۱۳۱ - گزینه ۱ این مسئله که آیا نظریات علمی بیانگر و کاشف ماهیت و حقیقت عالم هستند یا نه، مسئله‌ای در حیطه فلسفه علوم تجربی است. درستی یا نادرستی ادعاهای مطرح‌شده در سایر گزینه‌ها در حیطه علوم تجربی (نجوم، فیزیک، اختراعات) می‌باشد و با روش تجربی قابل‌بررسی است.

۱۳۲ - گزینه ۴ مبانی و زیربنای علوم در فلسفه‌های مضاف قرار دارند و آنچه در فلسفه‌های مضاف اثبات و پذیرفته می‌شود، اساس و شالوده نظریات علوم قرار می‌گیرد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱: فلسفه مضاف هر علم تنها مبادی و مسائل بنیادی علوم را اثبات می‌کنند نه بخش‌های مختلف علم را.

گزینه ۲: شاخه‌های فلسفه قوانین بنیادی وجودشناسی و معرفت‌شناسی را به محدوده‌های خاص منتقل می‌سازند، نتایج فلسفه‌های مضاف در معرفت‌شناسی و هستی‌شناسی مورد استفاده قرار نمی‌گیرند.

گزینه ۳: دیدگاه‌های فلسفه مضاف متأثر از بخش اصلی است نه برعکس آن.

۱۳۳ - گزینه ۱ از آنجاکه علم و آگاهی نیز یکی از اقسام هستی است، پس معرفت‌شناسی خود نوعی بحث هستی‌شناختی است ولی به جهت تعدد و تنوع مسائل معرفت‌شناسی آن را در دسته جداگانه‌ای در ریشه فلسفه آورده‌اند. تنها در گزینه ۱ به این مضمون اشاره نشده است. اینکه وجودشناسی فرع بر معرفت‌شناسی است دلیل این است که معرفت‌شناسی را باید ریشه فلسفه بدانیم نه اینکه دلیل تقسیم‌بندی ریشه فلسفه باشد.

۱۳۴ - گزینه ۳ دو جمله اول (انسان به ضرورت ... و همواره در پی ...) با هیچ‌کدام از سه دیدگاه مطرح‌شده در فلسفه علوم اجتماعی مغایرت ندارد.

جملات سوم و ششم (تصمیماتش تحت ... و اگرچه نهایتاً ...) مختص طرفداران اصالت جامعه است.

جملات چهارم و پنجم (بالین وجود گاهی ... و شرایط ایجاد تغییرات ...) برای طرفداران اصالت فرد و جامعه توأمان است و با دیدگاه اصالت جامعه هم‌خوان نیست؛ چراکه از نظر آنان افکار و اندیشه‌های افراد همواره در گرو شرایط اجتماعی است و امکان ایجاد تغییر اساسی در جامعه توسط افراد وجود ندارد.

جمله آخر (سیاست‌های سوسیالیستی ...) نیز به این خاطر اشتباه است که سوسیالیسم تأمین‌کننده منافع جمعی است، نه فردی.

۱۳۵ - گزینه ۱ حقیقت از نظر سوفیست‌ها آن چیزی است که فرد فهمیده و برای خودش حقیقت و واقعیت است، نه اینکه لزوماً به قصد فریب دیگران باشد.

۱۳۶ - گزینه ۴ هر سه قسمت صحیح و دقیق است: قسمت اول می‌تواند قسمت اول گزینه‌های «۲» و «۳» هم باشد. قسمت وسط می‌تواند قسمت وسط گزینه «۲» هم باشد.

ردّ گزینه «۱»: هر سه قسمت نادرست است.

ردّ گزینه «۲»: قسمت اول و دوم درست و قسمت سوم نادرست است.

ردّ گزینه «۳»: قسمت اول درست است و قسمت دوم و سوم نادرست است.

۱۳۷ - گزینه ۱ برای پاسخ دادن ابتدا باید ببینیم دو قضیه موجود در صورت سؤال به ترتیب چه وضعیتی دارند:

مثلاً شکل است: هر مثلاً ضرورتاً شکل است؛ پس نسبت موضوع و محمول وجوبی است.

مستطیل از دایره بزرگ‌تر است: ممکن است مستطیل از دایره کوچک‌تر یا بزرگ‌تر باشد (چه از نظر محیط و چه از نظر مساحت)؛ پس نسبت موضوع و محمول امکانی است.

حال باید ببینیم در کدام گزینه به ترتیب نسبت وجوبی و امکانی برقرار است.

گزینه ۱: وجوبی - امکانی (شاید چهارضلعی لوزی باشد)

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه ۲: وجوبی - وجوبی

گزینه ۳: امکانی - وجوبی

گزینه ۴: امتناعی - وجوبی

۱۳۸ - گزینه ۳ چیزی که وجوب دارد و در عین حال، ماهیتاً واجب‌الوجود نیست، واجب‌الوجود بالغیر است نه واجب‌الوجود بالذات (ردّ گزینه ۱)، اما در واجب‌الوجود بالذات این ضرورت از ناحیه خود آن ذات است نه از ناحیه یک امر بیرونی (ردّ گزینه ۴) واجب‌الوجود بالغیر، وجوبش را از دیگری گرفته است و خودش ذاتاً وجوب ندارد. (ردّ گزینه ۲)

۱۳۹ - گزینه ۴ ابن سینا همچون دیگر فیلسوفان مسلمان معتقد است که اصل علیت یک قاعده عقلی است و از تجربه به دست نمی آید، زیرا تجربه، خود مبتنی بر این قاعده است؛ بنابراین درک این رابطه و پی بردن به علیت، از طریق تجربه امکان پذیر نیست، زیرا ما از طریق حس و تجربه، به دنبال هم آمدن یا همراه هم آمدن برخی پدیده ها را می یابیم (ردّ گزینه ۱)، اما به دنبال هم آمدن دو حادثه به معنای علیت نیست. لذا کسی که صرفاً تجربه گراست، نمی تواند تبیین قانع کننده ای از علیت داشته باشد؛ بنابراین درک علیت از طریق عقل است. البته بعد از درک علیت، برای کشف علل امور طبیعی باید از حس و تجربه استفاده کنیم (ردّ گزینه ۳).

ردّ گزینه ۲: اینکه ما از علیت درک فطری داریم، نظر دکارت است نه ابن سینا.

۱۴۰ - گزینه ۱ بررسی گزینه ها:

گزینه ۱: اگر کسی معنای سوم اتفاق را رد کند، غایت مندی جهان را پذیرفته است و چنین شخصی ضرورت علیت (انکار معنای اول اتفاق) و سنخیت (انکار معنای دوم اتفاق) را نیز قبول دارد چون بدون قبول آنها نمی توان جهان را غایت مند دانست.

گزینه ۲: از نظر فلسفی، لازمه عقلی قبول غایت مندی، قبول وجود خداوند به عنوان خالق و طراح این غایت است.

گزینه ۳: تکامل تدریجی موجودات از نظر عقلی با وجود خداوند و غایت مندی جهان سازگار است. آنچه با غایت مندی جهان ناسازگار است، اتفاقی بودن برخی فرایندهای تکاملی است.

گزینه ۴: معنای چهارم اتفاق با هیچ یک از علیت و لوازش در تعارض نیست و همگان می توانند آن را بپذیرند.

۱۴۱ - گزینه ۲ بررسی سایر گزینه ها:

گزینه ۱: علت ناقصه زمانی مطرح است که علت تامه یک شیء دارای اجزاء باشد؛ اما اگر اجزاء نداشته باشد، علت ناقصه معنا نخواهد داشت.

گزینه ۳: علت ناقصه شرط لازم برای وجود بخشی به معلول است و علت تامه معین، شرط لازم و کافی؛ به تعبیر دیگر براساس اصل سنخیت، هر علت، معلول معین خود را دارد و لذا حتماً همان علت معین برای پدید آوردن یک معلول معین، لازم است. پس نمی توان علت تامه را فقط شرط کافی دانست، بلکه هم شرط لازم است و هم شرط کافی. اگر سنخیت بین علت و معلول لازم نبود، یک معلول می توانست علت های تامه مختلفی داشته باشد و در آن صورت، یک علت تامه معین، فقط شرط کافی بود و شرط لازم نبود، چون امکان داشت یک علت تامه دیگر، جایگزین آن شود.

گزینه ۴: اگر علت تامه نباشد، معلول هم موجود نمی شود و اگر علت ناقصه هم نباشد به تبع آن علت تامه هم نداریم و باز هم معلول موجود نمی شود.

۱۴۲ - گزینه ۲ یکی از نتایج اصل سنخیت آن است که انسان از هر چیزی انتظار آثار متناسب با آن را دارد؛ به همین سبب، می کوشد ویژگی های هر شیء را بشناسد و به تفاوت های آن با اشیای دیگر پی ببرد تا بهتر بتواند آثار ویژه آن را شناسایی کند.

۱۴۳ - گزینه ۴ بررسی سایر گزینه ها:

گزینه ۱: وی اثبات می کند خداوند، حرکت دهنده ای است که خودش حرکت ندارد.

گزینه ۲: از نظر وی خداوند، نامتحرک است، اما غیرمحرک نیست؛ بلکه سرسلسله تمامی محرک ها است.

گزینه ۳: خداوند تحرک ندارد، بلکه ثابت است.

۱۴۴ - گزینه ۴ بررسی سایر گزینه ها:

گزینه ۱: هیوم، برهان نظم را برای اثبات خداوند، ناتمام می داند؛ اما آن دسته از فیلسوفان تجربه گرا که به خدا اعتقاد داشتند، برهان نظم را معتبر می دانستند و از این برهان در اثبات وجود خدا استفاده می کردند.

گزینه ۲: درست است که استدلال دکارت در باب اثبات وجود خدا یک استدلال عقلی است اما مقدمه اول آن که می گوید: «من از یک حقیقت نامتناهی و دانا و توانا که خود من و هر چیز دیگری به وسیله او خلق شده ایم، تصویری دارم»، بدیهی در نظر گرفته شده و اثباتی برای آن ارائه نکرده است.

گزینه ۳: پی بردن به نظم جهان و همچنین اینکه جهان زیر فرمان عقل است بازتاب صانع و دمیورژ بودن خداوند است.

۱۴۵ - گزینه ۲

گزینه صحیح ۲ است؛ دقت بفرمایید رابطه استاد و شاگرد با رابطه استاد و ارائه آموزش متفاوت است و اولی رابطه ای بعد از وجود (فرع بر وجود) و دومی، علیت و رابطه ای وجودی است؛ استاد (علت) ← ارائه درس (معلول)

ردّ گزینه ۱: رابطه جاذبه که متکی بر وجود دو طرف رابطه است. (علیت نیست / وجودی نیست)

ردّ گزینه ۳: رابطه اتکاء که متکی بر وجود دو طرف رابطه است. (علیت نیست / وجودی نیست)

ردّ گزینه ۴: رابطه خرید و فروش که متکی بر وجود دو طرف رابطه است (علیت نیست / وجودی نیست)

۱۴۶ - گزینه ۳

هزینه تولید هر واحد محصول $\times$ مقدار محصول تولید شده = هزینه سالانه

$$\rightarrow 800 \times 500 / 1000 = 400 / 1000 / 1000 \text{ تومان}$$

هزینه سالانه $\times$ سود سالانه = درآمد سالانه

$$\rightarrow 200 / 1000 / 1000 + 400 / 1000 / 1000 = 600 / 1000 / 1000 \text{ تومان}$$

$$\text{واحد} = 600 = \frac{75}{100} \times 800 = \text{تعداد محصول فروخته شده}$$

$$\text{واحد} = 1/000/000 = \frac{600/000/000}{600} \rightarrow \frac{\text{درآمد سالانه}}{\text{تعداد محصول فروخته شده}} = \text{قیمت فروش هر واحد محصول}$$

درسنامه سوال:

نکته خیلی مهم: برای محاسبه درآمد تولید، ملاک مقدار فروش محصول است نه مقدار تولید. اما برای محاسبه هزینه‌های تولید، ملاک مقدار تولید محصول است.

قیمت هر واحد محصول $\times$ مقدار محصول به فروش رفته = محاسبه درآمد

هزینه تولید هر واحد محصول $\times$ مقدار محصول تولید شده = محاسبه هزینه

۱۴۷ - گزینه ۲ بررسی عبارات نادرست:

(د) دولت‌ها سالیانه بخشی از درآمد مورد نیاز خود را از طریق ایجاد بدهی تأمین می‌کنند؛ با این توضیح که از مردم قرض می‌گیرند یا آنها را در طرح‌های عمرانی خود شریک می‌کنند. (ه) استثنائاً، رابطه تقاضا و درآمد در کالاهای پست و نامرغوب، معکوس است؛ نه قیمت کالا.

۱۴۸ - گزینه ۴

- مهم‌ترین نوع شرکت‌ها از انواع «سهامی» هستند. (درست)

- انگیزه کارآفرینان برای پذیرش سختی‌ها و خطرات کارآفرینی «احتمال موفقیت و سودآوری» است. (درست)

- کارآفرین «سازمان‌دهنده» / «پرانگیزه»، کارآفرینی است که نظم، انضباط، پایداری، اشتیاق و توانایی حل مسئله دارد. (نادرست)

- «تعاونی‌ها» مراحل راه‌اندازی کم‌وبیش مشابهی با «مؤسسات غیرانتفاعی خیریه‌ها» / «شرکت‌ها» دارند. (نادرست)

۱۴۹ - گزینه ۱ (الف) کل بودجه را می‌توان با استفاده از هریک از نقاط برخورد قید بودجه با محور طولی یا عرضی محاسبه کرد:

$$\text{تومان} = 25,600,000 = 4000 \times 6400 = 8000 \times 3200 = \text{تعداد} \times \text{قیمت}$$

(ب) در این نقطه ۳۰۰۰ عدد «ماده اولیه نوع ۱» یعنی ۹ میلیون و ششصد هزار تومان خریداری و ۱۰۰۰ عدد «ماده اولیه نوع ۲» یعنی ۴ میلیون تومان خریداری شده است که مجموعاً ۱۳,۶۰۰,۰۰۰ هزینه شده است.

۱۵۰ - گزینه ۳

گزینه ۱: (انتقال مرز امکانات تولید به پایین)

با توجه به خشک‌سالی، منابع گندم به عنوان ماده اولیه کم شده و نیروی کار

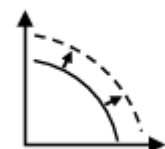
مورد استفاده هم کمتر شده است = کاهش منابع

گزینه ۲: (انتقال مرز امکانات تولید به بالا)

با استفاده از روش‌ها و فناوری‌های نوین، ظرفیت تولید

افزایش پیدا کرده است = افزایش منابع

گزینه ۳: (جابجایی بر روی مرز امکانات تولید)

تغییر میزان تولید در انواع کالاها و متحمل شدن هزینه فرصت

گزینه ۴: (انتقال مرز امکانات تولید به بالا)
افزایش ظرفیت سیلوهای گندم = افزایش منابع

۱۵۱ - گزینه ۲

الف) قیمت تعادلی ← ۱۵۰ تومان و مقدار تعادلی ← ۲۰ واحد می‌باشد.

ب) در قیمت ۲۵۰ تومان، مقدار تقاضا ← ۱۰ واحد و مقدار عرضه ← ۳۰ واحد می‌باشد.

مقدار کمبود تقاضا یا مازاد عرضه برابر است با ← ۲۰ واحد

$$30 - 10 = 20$$

$$P_{250} : \begin{cases} S = 30 \\ D = 10 \end{cases} \Rightarrow 30 - 10 = 20$$

ج) در قیمت ۵۰ تومان اگرچه ۳۰ واحد کالا تقاضا شده است، اما فقط ۱۰ واحد عرضه شده و بنابراین درآمد عبارت است از:

مقدار قیمت

$$50 \times 10 = 500$$

۱۵۲ - گزینه ۱ الف) مالیات‌های مستقیم ← مالیات بر درآمد و مالیات بر دارایی

$$410 + 240 = 650 \text{ میلیارد تومان}$$

ب) مهم‌ترین نوع مالیات ← مالیات بر درآمد اشخاص

$$5 \times 70 = 350 \text{ میلیارد تومان}$$

ج) مالیات‌های غیرمستقیم ← عوارض گمرکی و مالیات بر مصرف

$$250 + \left(\frac{1}{3} \times 240 \right) = 330 \text{ میلیارد تومان}$$

نکته: مالیات بر درآمد اشخاص بخشی از مالیات بر درآمد است.

نکته: مالیات دخیات بخشی از مالیات بر مصرف است.

۱۵۳ - گزینه ۳ جمعیت کشور زیر ۱۵ سال ← $\frac{1}{3}$ جمعیت کشور

جمعیت کشور بالای ۱۵ سال ← $\frac{2}{3}$ جمعیت کشور:

$$\bullet \text{ غیرفعال} \leftarrow 7,200,000 \text{ نفر} \left[\frac{1}{5} \text{ جمعیت بالای ۱۵ سال} \right]$$

$$\bullet \text{ فعال} \leftarrow \frac{4}{5} \text{ جمعیت بالای ۱۵ سال:}$$

$$\text{شاغل} \leftarrow 24,480,000 \text{ نفر}$$

$$\text{بیکار} \leftarrow ?$$

$$\Rightarrow \frac{1}{5} = \frac{7,200,000}{x} \Rightarrow x = 7,200,000 \times 5 = 36,000,000 \text{ نفر}$$

$$\text{جمعیت فعال} = 36,000,000 - 7,200,000 = 28,800,000 \text{ نفر}$$

$$\text{جمعیت بیکار} = 28,800,000 - 24,480,000 = 4,320,000 \text{ نفر}$$

$$\text{درصد} = \frac{\text{جمعیت بیکار}}{\text{جمعیت فعال}} \times 100 = \frac{4,320,000}{28,800,000} \times 100 = 15 \text{ درصد}$$

$$\Rightarrow \frac{2}{3} = \frac{36,000,000}{x} \Rightarrow x = \frac{36,000,000 \times 3}{2} = 54,000,000 \text{ نفر}$$

نکته: با توجه به اینکه جمعیت زیر ۱۵ سال $\frac{1}{3}$ است؛ لذا جمعیت ۱۵ سال به بالا $\frac{2}{3}$ جمعیت کل کشور می‌باشد.

۱۵۴ - گزینه ۳ الف) وجود وقف‌نامه‌های باقی‌مانده از زنان مسلمان ایرانی، ویژگی منحصر به فردی است که ایران در موقعیتی که در اروپا بربریت حاکم بود و زنان حتی حق مالکیت

نداشتند، از آنها جدا می‌ساخت.

(ب) قسمت «ب» همه گزینه‌ها صحیح است.

(ج) علت تحریری نامیدن چک‌ها نوشتن مبلغ روی آن است.

(د) علت تورم را می‌توان مازاد تقاضا (کمبود عرضه) دانست.

۱۵۵ - گزینه ۲

برای مقابله با تورم: سیاست پولی انقباضی مناسب است.

برای مقابله با فقر: بهبود توزیع درآمد مناسب است.

برای مقابله با تحریم: تنوع شرکای تجاری مناسب است.

۱۵۶ - گزینه ۳

درصد ۲ = سهم دهک اول - سهم دهک سوم

درصد ۱ = سهم دهک اول $\Rightarrow ۲ =$ سهم دهک اول - ۳

درصد ۶ = سهم دهک دوم - سهم دهک ششم

درصد ۲ = سهم دهک دوم $\Rightarrow ۶ =$ سهم دهک دوم - ۸

درصد ۸ = سهم دهک پنجم - سهم دهک هشتم

درصد ۱۵ = سهم دهک هشتم $\Rightarrow ۸ = ۷ -$ سهم دهک هشتم

(مجموع سهم تمامی دهک‌ها به‌جز سهم دهک دهم) - ۱۰۰ = سهم دهک دهم

$(۱۹ + ۱۵ + ۱۲ + ۸ + ۷ + ۵ + ۳ + ۲ + ۱) - ۱۰۰ =$ سهم دهک دهم

درصد ۲۸ = $۱۰۰ - ۷۲ =$ سهم دهک دهم $\Rightarrow$

۱۵۷ - گزینه ۳ صرفه‌جویی در هزینه‌های متغیر تصمیم درست در شرایط فوریت مالی و حفظ توازن کار و زندگی است.

نکته: کاهش مخارج ثابت سخت‌تر و ممکن است توازن زندگی را به هم بزند.

۱۵۸ - گزینه ۴ گام‌های خرید مقایسه‌ای:

«اول: تعریف مسئله - دوم: فهرست گزینه‌ها - سوم: تعیین معیارها - چهارم: ارزیابی - پنجم: تصمیم‌گیری»

۱۵۹ - گزینه ۱ حل و بررسی تست:

بررسی عبارت‌ها:

عبارت اول: پس از انقضای مدت سررسید اوراق مشارکت، دارنده و خریدار این اوراق، علاوه بر اصل پول (سرمایه)، سود آن را هم می‌گیرد.

عبارت دوم: با خرید طلا توسط مردم به قصد سرمایه‌گذاری و پس‌انداز، پول‌هایی که می‌توانست صرف سرمایه‌گذاری‌های مولد در اقتصاد شود، در چیزی مثل طلا منجمد می‌شود.

عبارت سوم: نرخ سود سپرده‌های سرمایه‌گذاری بلندمدت بانک‌ها تا پایان دوره قرارداد تغییری نمی‌کند. این ویژگی، هم می‌تواند مزیت و هم می‌تواند عیب این نوع از سپرده‌های بانکی قلمداد شود.

عبارت چهارم: با خرید سهام شرکت‌های سهامی توسط مردم، هم مشکل کمبود سرمایه شرکت حل می‌شود و هم درآمد دیگری به مردم اضافه می‌شود و سطح تولید در کشور افزایش می‌یابد.

درسنامه:

خرید طلا:

• ارزش خود را در زمان تورم حفظ می‌کند.

• نیاز به پول زیاد ندارد و هر زمان قابل فروش است.

• براساس تفاوت قیمت زمان خرید و زمان فروش، سود خواهد داشت.

• برای اقتصاد کشور، مشکل ایجاد می‌کند.

منجمد شدن پول‌هایی که می‌توانست صرف سرمایه‌گذاری‌های مولد در اقتصاد شود.

سرمایه‌گذاری‌های مولد ← به ظرفیت تولیدی کشور با ایجاد کارخانجات و شرکت‌های جدید یا توسعه ظرفیت آنها کمک می‌کنند.

۱۶۰ - گزینه ۲ (الف) در بسیاری از کشورهای جهان، نظام‌های بیمه به منظور جبران پیامد ناشی از حوادث و وقایع پیش‌بینی‌نشده به‌وجود آمده‌اند. نظام‌های بیمه در کشورهای مختلف اغلب به نظام بیمه‌های اجتماعی، نظام بیمه تعاونی و نظام بیمه بازرگانی تقسیم‌بندی می‌شوند و معمولاً این سه نظام در کنار یکدیگر به ارتقای رفاه افراد و جامعه، حمایت از کسب‌وکارها در برابر حوادث غیرمترقبه و وضعیت ناخوشایند و تثبیت نظام اقتصادی کمک می‌کنند. گزینه‌های ۱ و ۳ رد می‌شوند؛ زیرا قسمت «الف» این گزینه‌ها نادرست است ولی

قسمت «الف» سایر گزینه‌ها صحیح می‌باشد.

ب) خطرپذیری عبارت است از شانس وقوع یک خطر یا یک حادثه بد.

ج) مزایای حساب‌های کوتاه‌مدت: امکان افتتاح با مقدار خیلی کمی از پول و استفاده از خدمات بانکداری الکترونیک

توجه: تغییر نکردن نرخ سود مربوط به حساب‌های «سپرده‌های بلندمدت» است؛ نه کوتاه‌مدت. (رد گزینه ۴)

